



# ПЛАН РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ЉУБОВИЦА ЗА ПЕРИОД 2024-2030.

Јун 2023.

# Садржај

Уводна реч председника Општине.....	4
Листа скраћеница.....	6
Увод.....	7
Анализа постојећег стања развоја општине Љубовија - резиме.....	8
Визија општине Љубовија 2030. године.....	14
Приоритетни циљеви развоја до 2030. године и кључне мере за остваривање приоритетних циљева развоја.....	15
Преглед развојних праваца, приоритетних циљева и кључних мера.....	15
Опис приоритетних циљева и мера за развојни правац: ОДРЖИВИ ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ.....	19
Приоритетни циљ 1: Успоставити подстицајне услове за повећање прихода пољопривредних газдинстава.....	19
Приоритетни циљ 2: Успоставити повољно пословно окружење за нове инвестиције и запошљавање.....	23
Приоритетни циљ 3: Унапредити услове за развој туризма и повећање прихода од туризма.....	25
Опис приоритетних циљева и мера за развојни правац: ОЧУВАНА ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	32
Приоритетни циљ 4: Успоставити систем за пречишћавање отпадних вода.....	32
Приоритетни циљ 5: Успоставити заокружен систем управљања отпадом.....	34
Приоритетни циљ 6: Унапредити енергетску ефикасност у јавним и приватним објектима.....	37
Опис приоритетних циљева и мера за развојни правац: УРБАНИ РАЗВОЈ.....	39
Приоритетни циљ 7: Унапредити планирање, уређење и паметно управљање простором.....	39
Приоритетни циљ 8: Унапредити квалитет саобраћајне инфраструктуре и повећати безбедност у саобраћају.....	43
Приоритетни циљ 9: Обезбедити континуирано снабдевање домаћинстава и привреде довољном количином воде за пиће.....	46
Опис приоритетних циљева и мера за развојни правац: ДРУШТВЕНО БЛАГОСТАЊЕ.....	49
Приоритетни циљ 10: Повећати доступност и квалитет услуга социјалне заштите.....	49
Приоритетни циљ 11: Повећати обухват деце предшколским васпитањем и образовањем.....	52
Приоритетни циљ 12: Превенирати насиље и повећати безбедност деце и ученика у установама образовања.....	53
Приоритетни циљ 13: Прилагодити капацитете у спорту потребама грађана.....	55
Приоритетни циљ 14: Унапредити понуду у области културе.....	58
Приоритетни циљ 15: Допринети повећању доступности услуга здравствене заштите.....	60
Опис приоритетних циљева и мера за развојни правац: ДОБРА УПРАВА.....	62
Приоритетни циљ 16: Унапредити информисање грађана и повећати њихово учешћа у процесима планирања и доношења одлука.....	62

Приоритетни циљ 17: Унапредити квалитет услуга локалне самоуправе.....	65
Примена Циљева одрживог развоја на локалном нивоу и усклађеност са ЕУ преговарачким поглављима.....	66
Спровођење, праћење спровођења и извештавање о напретку у остваривању приоритетних циљева развоја .....	73
Институционални оквир за спровођење Плана развоја.....	73
Праћење спровођења Плана развоја.....	73
Извештавање о спровођењу Плана развоја.....	74
Процена оквирних финансијских средстава за спровођење Плана развоја .....	74
Прилози.....	75

## Уводна реч председника Општине



Поштоване суграђанке и суграђани,

Пред вама је План развоја општине Љубовија, кровни документ развојног планирања за период 2024-2030. године који смо урадили заједно са грађанима, релевантним институцијама, установама, организацијама, предузећима, удружењима из јавног, приватног и цивилног сектора.

У изради овог документа смо били подржани од стране пројекта „Подршка унапређењу управљања и економског планирања на локалном нивоу у циљу убрзања спровођења циљева одрживог развоја у Републици Србији”, који спроводи канцеларија Програма Уједињених нација за развој у Србији, уз финансијску помоћ Републике Словачке и овом приликом им се још једном захваљујем.

Процес израде овог важног документа је показао да наше становништво жели да општина Љубовија буде зелена оаза са решеном комуналном инфраструктуром и очуваним еко системом, општина која брине о свим својим грађанима, од најмлађих до најстаријих, општина која је искористила своје

пољопривредне и туристичке потенцијале, препознатљива по пословном амбијенту за инвестирање и отварање нових радних места.

Имамо жељу да Љубовија, у годинама које долазе, буде место које ће људи изабрати као место за живот, место у ком ће моћи да планирају будућност за себе и своју породицу, где ће моћи да остваре своја права на квалитетну здравствену и социјалну заштиту, квалитетно школовање, могућности бављења различитим врстама спорта, али и афирмацијом у културном и уметничком животу. Познато је да смо општина која је рекордер у Републици Србији по издвајању новца за новорођену децу и наставићемо са овим трендом и у годинама које долазе. Наша Љубовија пружа бројне могућности за бављење пољопривредом, нарочито воћарством, и трудићемо се да у наредном периоду додатно оснажимо и стимулишемо наше грађане у овој области. Непрестано радимо на стварању услова за што бољи живот свих грађана кроз различите пројекте које спроводимо и у сарадњи са међународним фондовима (УНОПС, ЕУПРО) а и са надлежним министарствима. Сматрамо да само улагање у побољшање квалитета живота може одредити људе да своју будућност вежу за Љубовију.

Свесни смо да је природа која нас окружује и компаративна предност наше средине али и велика обавеза и одговорност коју имамо према њој, да је сачувамо од штетног утицаја несавесних појединаца и да је тако чисту и здраву сачувамо потомству. Развој туризма мора бити у границама таквим да штетни утицај сведемо на минимум а да сви посетиоци нашег краја уживају у чистом ваздуху, води, храни... Због тога планирамо значајна улагања у решавање проблема отпадних вода кроз изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода, чиме би трајно решили проблем загађења реке Дрине. Манифестациони туризам је свакако нешто по чему смо познати и широм света, а највеће од њих постале су и заштитни знак Љубовије. Лов и риболов су спортови који имају дугу традицију у Љубовији и представљају значајан покретач развоја читавог краја. Планирамо да их додатно унапредимо и оснажимо као туристички потенцијал у блиској будућности, јер је активан одмор оно што заузима водеће место у свету туризма, баш због жеље за боравком у чистој природи и здравом начину живота. Наш крај је богат културно-историјским

споменицима, јер се налазимо на месту где су се сусретале и сударале различите цивилизације, па су тако и трагови који су остали вредна сведочења наше богате културе и историје. Наставићемо, као свесни потомци да чувамо сећање на тренутке наше славне прошлости, овечане борбом за слободу и јуначким подвизима наших предака.

Ми ћемо учинити све што је у нашој моћи да у годинама које следе реализујемо постављене циљеве и остваримо визију развоја наше општине.

Позивам и вас да нам се на овом путу придружите и да удруженим снагама идемо путем напретка и развоја.

С поштовањем,

Милан Јовановић, председник Општине Љубовија

## Листа скраћеница

АПР	Агенција за привредне регистре
АП	Аматерско позориште
ДД	Дечији додатак
ДЗ	Дом здравља
ДПН	Додатак за помоћ и негу
ЕУ	Европска унија
ЗоПС	Закон о планском систему
ЗУ	Здравствена установа
ИПА	Инструмент за претприступну помоћ
ИПАРД	Инструмент за претприступну помоћ у области руралног развоја
ЈКП	Јавно комунално предузеће
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
КЗМ	Канцеларија за младе
КУД	Културно-уметничко друштво
ЛЕР	Локално економски развој
ЛРИЗ	Локални регистри извора загађивања
НСЗ	Национална служба за запошљавање
НСП	Новчана социјална помоћ
ОШ	Основна школа
ПВО	Предшколско васпитање и образовање
ПИО фонд	Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање
ППП	Припремни предшколски програм
ПССС	Пољопривредна саветодавна и стручна служба
ПТД	Пројектно-техничка документација
ПУ	Предшколска установа
ПУК	Помоћ у кући
ПЦ	Приоритетни циљ
РАС	Развојна агенција Србије
РЗС	Републички завод за статистику
РРА ППР	Регионална развојна агенција Подриња, Подгорине и Рађевине
РС	Република Србија
РСЛП	Републички секретаријат за јавне политике
РЦУО	Регионални центар за управљање отпадом
СО	Скупштина општине
ТО	Туристичка ораганизација
ФК	Фудбалски клуб
ЦИС	Централни информационални систем
ЦСР	Центар за социјални рад

## Увод

**Законом о планском систему Републике Србије**<sup>1</sup> (ЗоПС) се од 2018. године успоставља сасвим нови регулаторни оквир који обезбеђује организован приступ планирању и синхронизацију читавог процеса од националног до локалног нивоа управљања. ЗоПС детаљно дефинише обавезу локалних самоуправа да планирају јавне послове у својој надлежности, путем успостављања ефикасног, транспарентног, координисаног и реалног система планирања на свим нивоима власти, обухватајући кључне аспекте социјалне и економске развојне политике, реалног и развојног просторног развоја, уз оптимално коришћење буџетских средстава и обезбеђење одрживог раста и развоја.<sup>2</sup>

Такође, ЗоПС дефинише следеће врсте планских докумената: документа развојног планирања (план развоја, инвестициони план, Просторни план Републике Србије и други просторни планови, генерални урбанистички план, план развоја аутономне покрајине и план развоја јединице локалне самоуправе); документа јавних политика (стратегија, програм, концепт политике, акциони план); остали плански документи (средњорочни планови, финансијски планови и др.).

Узимајући у обзир процес ЕУ интеграција на чијем путу се Република Србија тренутно налази, и ЕУ политике чији саставни део представљају и принципи одрживог развоја утврђени кроз међународни глобални оквир представљен Агендом 2030 за одрживи развој, главна карика јединица локалне самоуправе са Агендом 2030 се остварује управо преко планова развоја. С тим у вези израда планова развоја је важан предуслов за будуће успешнокоришћење средстава ИПА III од стране ЈЛС, јер остварење глобалних циљева одрживог развоја (17 циљева развоја и 169 подциљева који се односе на три димензије одрживог развоја: економску, социјалну и димензију животне средине) и Агенде 2030 зависи пре свега од резултата спровођења на локалном нивоу.

Документи развојног планирања јесу плански документи најширег обухвата којима се дефинишу оптимални развојни правци локалног подручја узимајући у обзир његова обележја, предности и ограничења сагледавајући притом могућности и претње које долазе из његовог окружења. У складу са наведеним, **План развоја општине Љубовија за период 2024-2030. године** представља хијерархијски највиши, дугорочни документ развојног планирања општине Љубовија, који се по први пут доноси у складу са новом легислативом, а из којег ће проистећи други плански акти – стратегије и програми са акционим плановима, средњорочни планови и др.

*План развоја општине Љубовија за период 2024-2030. године* подразумева употребу родно сензитивног језика којим се доприноси подизању свести о значају једнакости жена и мушкараца и увођење начела једнакости и равноправности полова у све сфере друштвеног живота.

Термини изражени у публикацији у граматичком мушком роду подразумевају мушки и женски род лица на које се односе.

1, „Службени гласник РС“ бр. 30/2018

2, „Смернице за израду планова развоја јединица локалне самоуправе“, СКГО: Милена Радомировић, Драгана Алексић, Александар Маринковић, Београд, април 2020. године (Публикација је израђена уз помоћ Владе Савезне Републике Немачке, посредством пројекта немачко-српске развојне сарадње „Поддршка реформи јавне управе у Србији“, који спроводи GIZ); [https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/Prirucnik-za-lokalnu-samoupravu-web\\_final.pdf](https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/Prirucnik-za-lokalnu-samoupravu-web_final.pdf)

# Анализа постојећег стања развоја општине Љубовија - резиме<sup>3</sup>

*Општина Љубовија се налази на реци Дрини, у пограничном подручју са суседном Босном и Херцеговином.*

Подручје општине Љубовија се налази на западу Србије. Територија општине је у саставу крупније регионалне административне јединице Мачванског округа. Становници овај крај називају Азбуковица, а назив је настао од турске речи „*хас Буковица*“ (царски посед и град Буковица).

На истоку Љубовија се граничи са Ваљевом и Осечином, на северу са Малим Зворником и Крупњем, на југу са Бајином Баштом, док западну границу чини река Дрина, која је уједно и државна граница са Босном и Херцеговином, односно општинама Сребреница и Братунац у Републици Српској.

Шабац је удаљен око 100 км, Ваљево око 60 км, Ужице око 70 км, Београд и Нови Сад око 150 км, док је Вишеград удаљен 116 км, а Сарајево око 150 км.

*Општина Љубовија сврстана је у групу недовољно развијених јединица локалне самоуправе.*

Општина Љубовија према степену развијености јединица локалних самоуправа (*Уредба о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину*<sup>4</sup>) припада трећој групи недовољно развијених јединица локалних самоуправа чији је степен развијености у распону од 60% до 80% републичког просека.

*Општину карактеришу неповољни демографски трендови – старење становништва, пад стопе наталитета, пораст стопе морталитета, негативна стопа природног прираштаја, депопулација становништва.*

Према званичним подацима Аналитичког сервиса ЈЛС из 2021. године, општина има 12.043 становника и 4.852 домаћинства. Са 27 насеља обухвата површину од 356 км<sup>2</sup>, те је густина насељености 34 становника/км<sup>2</sup>, што је значајно испод густине насељености Републике Србије (88 становника/км<sup>2</sup>), густине насељености Региона Шумадије и Западне Србије (70 становника/км<sup>2</sup>), Мачванске области (83 становника/км<sup>2</sup>), као и упоредивих општина Коцељева, Крупањ и Мали Зворник.

У периоду 2011-2021. године дошло је до континуираног пада броја становника (за 8,3%).

У 2021. години просечна старост у општини Љубовија износила је 45,72 година, што је неповољније у односу на национални просек, на Регион Шумадије и Западне Србије, у односу на ниво Мачванске области, као и у односу на упоредиве општине Коцељева, Крупањ и Мали Зворник. У периоду од 2016. године до 2021. године просечна старост становништва је порасла за 1,45 година.

Пад стопе наталитета, пораст стопе морталитета, негативна стопа природног прираштаја која у 2021. години износила -15,53 промила, су главне карактеристике општине Љубовија у посматраном периоду у сфери развоја становништва. Стопа укупног фертилитета која је у свим годинама испод 2,1 указује на депопулацију становништва.

<sup>3</sup> Резиме представља извод из документа „Анализа постојећег стања развоја у општини Љубовија“ који се налази у прилогу овог документа (Прилог 2).

<sup>4</sup> „Службени гласник РС“, број 104 од 1. октобра 2014. године



## ***У образовној структури становништва преовлађује становништво са средњим образовањем***

Када је у питању образовна структура становништва, највећи број становника изнад 15 година старости је са средњим образовањем (41,2%), након чега следи становништво са основним образовањем (24,9%). Више образовање има 3,3% становника старијег од 15 година, а високо 3,7%.

### ***Љубовија је богата природним ресурсима.***

Највећи део територије Љубовије богат је површинским водама. Подручје општине, с обзиром на брдовитост и стрменитост терена има веома богату хидрографску мрежу водотока, а реципијент за све потоке и реке је река Дрина. Река Дрина је богата водом чији хидроенергетски потенцијал износи око 20% од укупног потенцијала Србије. Поред Дрине, на подручју општине су и реке Љубовија са притокама Завјесница и Оровичка река, Трешњица са притокама Сушица и Трибућа, Грачаничка река, Узовничка река (Вукова река), Велика река, као и друге реке и потоци.

Богатство и разноврсност биљног и животињског света слива Дрине и Подриња, представљају један од великих и недовољно искоришћених потенцијала Србије. Ови предели се одликују присуством ендемичних и реликтних врста биљака и животиња. Дрину, баш као и њене притоке, одликује и богатство рибљих врста.

На територији општине Љубовија налазе седећа проглашена природна добра: Специјални резерват природе „Клисура реке Трешњице“ (потенцијално ЕМЕРАЛД подручје); Меморијални природни споменик „Мачков камен“; природно плодиште младице; и међународно значајно подручје за птице (ИБА) Ваљевске планине.

Шумска вегетација је један од најраспрострањенијих типова вегетације у општини Љубовија. 37,6% укупне површине општине налази се под шумама.

### ***Општина има богато културно-историјско наслеђе, које заједно са расположивим природним ресурсима омогућава да Љубовија развије конкурентну туристичку понуду.***

Река Дрина, некада називана Зеленика или Зеленка због своје смарадно-зелене боје, свакако представља кључну атракцију као једна од најлепших и најчистијих река у Србији. У делу њеног тока који у дужини од 38 км пролази кроз општину Љубовија, она је не само најчистија, већ и изузетно пловна и релативно „мирна“ у односу на друге делове њеног тока. Река Дрина као највећи речни ток у регији са својом флором и фауном представља изузетно погодан екосистем за животних рибљих врста. По својим специфичностима даје могућност риболовцима да уживају у различитим техникама риболова. Карактеристична је и позната како на Балкану тако и шире по риби младици која је представник салмонидних врста риба.

Поред Дрине, изузетно су атрактивни и кањони реке Трешњице, Трибуће и речице Козловац кроз који пролази и Римски пут, местимично солидно очуван. Кањон реке Трешњице као станиште белоглавог супа, заштићен је као специјални резерват природе.

Планина Бобија, многобројни планински извори пијаће воде и мрежа притока Дрине, доприносе додатно врхунској разноликости природног наслеђа.

Кад је у питању културно-историјско наслеђе, на територији општине (и деломично на територији суседних општина коју обухвата Азбуковачко намесништво) се налази укупно 6 манастира и 13 цркава, међу којима суманастир „Св. Николај Српски“ - Соко град, манастир „Св. Тројице“ - Читлук, манастир „Св. Тројице“ - Бјеле воде, манастир посвећен Св. Огњеној Марији у Рујевцу као и цркве брвнаре (црква брвнара у Доњој Оровици, црква у Селанцу, црква у Горњој Љубовићи, црква у Цапарићу...). Такође, идентификовано је 58 археолошких налазишта која датирају из различитих периода од праисторије до средњег века и 34 вредна објекта грађитељског наслеђа, међу којима

Спомен-костурница „Мачков камен“, Римски мост (Латинска ћуприја), Шанац – Град на Баурићу, Мали и Велики град у Горњој Трешњици (остаци старог утврђења). Ту су и 3 пећине (Звечалка пећина, Безимена пећина, пећина Качар), као и стара рударска окна који могу да постану део туристичке понуде општине, уз обавезна претходна истраживања, као и улагања у уређење и представљање.

### ***Ресурси и потенцијали којима општина Љубовија располаже нису одговарајуће валоризовани и стављени у функцију развоја туризма овог краја.***

Туризам, као привредна грана на територији општине Љубовија није довољно развијен, нити су сви ресурси и потенцијали одговарајуће валоризовани и стављени у функцију развоја туризма овог краја.

У сектору услуга смештаја и исхране у 2021. години било је запослено свега 2.8% одукупно регистрованих запослених са пребивалиштем у Љубовији. Према подацима датим у Програму развоја општине Љубовија 2021- 2025. године, на територији општине постоји укупно 26 категоризованих туристичких смештајних објеката (хотел, објекти домаће радиности и сеоска туристичка домаћинства) са 277 лежаја што чини око 20% укупних смештајних капацитета у Мачванском округу. С друге стране, према неслужбеним проценама, укупно је активно око 25 различитих смештајних туристичких објеката са око 500 лежаја. У сектору угоститељства, регистровано је свега око 10 објеката, који у главном нуде јела националне и интернационалне, без профилисаности менија кроз локална, аутентична јела и намирнице.

Локалне атракције привлаче одређени број посетилаца, али оне углавном нису прикладно презентоване и уређене, а кад су у питању природне атракције, актуелни проблем као и велики ризик у будућности представљају одрживо управљање, посебно кад је у питању очување шума, управљање чврстим отпадом, рудници, пројектне идеје за мини-хидро електране и др.

### ***Укупни пољопривредни потенцијали општине Љубовија нису довољно искоришћени.***

Укупна површина пољопривредног земљишта на територији општине Љубовија износи 17309 ха или 48,62% укупне површине. Од тога је 11.102 ха искоришћено. У структури коришћеног пољопривредног земљишта доминирају ливаде и пашњаци (39,73%), потом оранице и баште (39,21%), и воћњаци (20,50%).<sup>5</sup> Обрадиво земљиште се највећим делом налази у долини реке Дрине. Мањи део земљишта налази се у брдско-планинском залеђу. Природни агрометеоролошки услови су изузетни за гајење повртарских култура и за воћарство. Пашњаци су добра основа за развој сточарства и пчеларства, али и организованог сакупљања и прераде лековитог биља. Клима је умерено континентална са честим температурним колебањима.

Иако су природни услови повољни, због уситњености парцела и непотпуне агротехнике, приноси воћа су нестабилни. Због недостатка сезонске радне снаге и због варијација на тржишту на овим просторима нема великих комерцијалних засада.

Сточарску производњу на подручју општине карактеришу честе осцилације, смањивање и повећање. Ова производња је у директној вези са ратарском производњом тј. са могућношћу да се обезбеди кабаста сточна храна. Број грла појединих сточарских врста често осцилира пре свега због различитих тржишних услова.

Пчеларство је заступљено и у развоју је због погодне конфигурације терена и непостојања тешке индустрије. Због конфигурације терена ово подручје има богату хидрографску мрежу и повољне услове за подизање рибњака пре свега хладноводних-пастрмских рибњака.

---

<sup>5</sup>Извор: РЗС публикација, Општине и региони у РС, 2022. (Анкета о структури пољопривредних газдинстава 2018.)

За бављење органском производњом постоје изванредни услови, али за сада није заступљена та врста производње. Постоје земљишта која никада до сада нису третирана агрохемијским средствима.

Главни проблем општине Љубовија који се тиче масовније производње пољопривредних производа су уситњеност парцела и недовољна едукација произвођача, који не примењују у довољном обиму агротехничке мере. Застарела механизација такође представља проблем који лошијом обрадом земљишта доводи до мањег приноса.

Сходно претходним лошим искуствима са задругарством, на подручју општине постоје три задруге које не функционишу у обиму у којем би требало. Задругарство је важно због уситњености парцела и недовољно финансијских и стручних капацитета. Произвођачких удружења такође нема и нису заступљена, а само удруживањем мање ситних произвођача и прерађивача пољопривредних производа могуће је да постану конкуренти на тржишту и покушају обезбедити што бољи пласман производа.

***Највећи ризик када је животна средина у питању представљају нерешени комунални проблеми као што су одлагање комуналног отпада и пречишћавање отпадних вода.***

Проблем отпада у општини Љубовија није толико изражен као у неким другим локалним самоуправа Србије. Разлог тога јесте одсуство индустрије, производних процеса, све мањи број становника и др. Дневна количина комуналног отпада износи 0,8 кг/становнику, што је у границама републичког просека који износи 0,7-1,1 кг/становнику. У структури отпада доминирају комунални отпад, односно кућни отпад (отпад из домаћинства који се свакодневно генерише, кабасти отпад и сл.), биодеграбилни отпад (храна, баштенски отпад и др.), отпад животињског порекла, пољопривредни отпад, амбалажни отпад (посебно амбалаже различитих хемијских производа који се користе у пољопривреди и сточарству) и др.

Услугом прикупљања комуналног отпада обухваћено је 3.800 домаћинстава, што је око 70% укупног броја домаћинстава на територији општине Љубовија. За сада нема никаквог селектовања, као ни било каквог поступка рециклаже отпада. Повремени проблем представљају и дивље депоније, нарочито поред река, поред сеоских путева и у шумама, које се решењем комуналног инспектора и ангажовањем јавних предузећа чисте и уклањају, али се и изнова јављају.

Након промене плана за формирање региона за управљање отпадом који би чинили град Лозница и општине Крупањ, Мали Зворник и Љубовија, ове четири локалне самоуправе споразумеле су се да се прикључе региону Ваљево, односно систему чији ће центар бити санитарна депонија “Каленић” у Убу, којом треба да руководи РЦУО “Еко-Тамнава” д.о.о.

Канализациони систем који на територији општине Љубовија има дужину 115км, а обухват домаћинстава који су прикључени на канализациону мрежу је свега 41,7%, што је далеко испод просека у Републици Србији (75%), а и испод просека на нивоу Мачванске области (52%). Додатни проблем се огледа и у томе што се отпадне воде из насеља Љубовија пуштају у реку Љубовију и Дрину, са по једним испустом, без пречишћавања, док систем у сеоским насељима не постоји.

Отпадне воде представљају ризик по квалитет површинских и подземних вода и земљишта. Воде општине Љубовија се и даље одликују високим квалитетом због одсуства већих загађивача, али уколико у будућности дође до извесног економског развоја (нпр. развој пољопривреде и сточарства, прерађивачке и прехрамбене индустрије, дрвне индустрије, туризма и сл.) количине отпадних вода биће веће, а самим тим и утицај на елементе животне средине израженији. Каналисање и пречишћавање отпадних вода предвиђа се интегралном заштитом вода, која подразумева примену технолошких, водопривредних и организационо-економских мера заштите.

### ***У општини Љубовија заступљено је предшколско, основно и средње образовање***

Предшколска установа „Полетарац“ Љубовија је установа која се бави предшколским образовањем деце и полудневним чувањем деце која нису предшколског узраста. У својим издвојеним одељењима на терену, где постоје припремне предшколске групе (полудневни програм), укључује и децу млађег узраста.

У општини Љубовија основни образовни програм се организује у једној основној школи „Петар Враголић“, са 5 матичних школа („Саша Вујановић Жућа“ у Узовници, „Милан Тешић“ у Врхпољу, „Вук Караџић“ у Доњој Љубовији, „Доситеј Обрадовић“ у Доњој Оровици и „Горња Трешњица“ у Горњој Трешњици) и 16 подручних школа (у насељима: Цапарић, Горње Кошље, Горња Љубовића, Рујевац, Савковић, Оровичка планина, Грачаница, Грчић, Црнча, Постење и Гребен).

Средња школа „Вук Караџић“ из Љубовије је једина средња школа у општини која образује децу четворогодишње и трогодишње средње стручне спреме.

Школу данас похађају ученици груписани у одељења следећих профила занимања: 1) Гимназија - општи тип; 2) Економска школа; 3) Трговац; 4) Угоститељ (кувар-конобар).

На подручју општине Љубовија не постоје високообразовне установе.

### ***Предшколска установа „Полетарац“ се сусреће са проблемом недостатка капацитета***

Предшколска установа „Полетарац“ се сваке године сусреће са проблемом недостатка капацитета (простора). Листе чекања постоје, у просеку годишње остане око 35 деце неуписане у ПУ, а тај број би био још већи ако би се у потпуности поштовали законски нормативи. ПУ „Полетарац“ је у априлу 2022. године проширила своје капацитете за још једну васпитну групу у коју је примљено тридесеторо деце, али без обзира на то проширење у септембру 2022. године је остало 32 деце на листи чекања. У Предшколској установи „Полетарац“ недостају још најмање 4 радне собе да би се укинуле листе чекања и да би број деце у групама био у складу са прописаним нормативима. Општине Љубовија је урадила пројекат надоградње и реконструкције постојећег објекта који се састоји из 3 фазе. Прва фаза је завршена и обухватала је надоградњу једне радне собе, у току је друга фаза која подразумева реконструкцију постојећег објекта. Трећом фазом је предвиђено проширење за још 4 радне собе.

Број рођене деце на територији Општине Љубовија је у порасту а самим тим и веће интересовање за упис најмлађе деце у ПУ.

### ***У основном и средњем образовању региструје се тренд опадања броја ученика***

У школској 2021/2022. години у основним школама је било укупно 758 ученика уписаних у 64 одељења. На територији општине Љубовија региструје се тренд опадања броја ученика у редовним основним школама и то у кумулативном износу од 19,5% поређећи прву (2016.) и последњу посматрану годину (2021.). Тренд опадања приметан је и код нето стопе обухвата основним образовањем и у укупном обухвату, као и у појединачном обухвату за девојчице и за дечаке. Позитивну чињеницу представља изостанак случајева одустајања од основног образовања када су у питању и девојчице и дечаци у последње три анализираних године. Али са друге стране неповољан показатељ јесте тренд опадања стопе завршавања основне школе, што је посебно изражено када се посматрају дечаци.

У школској 2021/2022. години у редовном средњем образовању је било 299 ученика у 14 одељења. На подручју општине Љубовија, а у складу са негативним демографским трендовима, заступљен је тренд смањења ученика средњих школа. Највише ученика, и то у свим посматраним годинама, се опредељује за гимназију, док се најмање ученика уписује у трогодишње стручне школе.

### ***Услуге социјалне и здравствене заштите не задовољавају потребе становништва општине Љубовија на адекватан начин***

У општини Љубовија примарну здравствену заштиту обавља Дом здравља Љубовија. Постојећа зграда Дома здравља се налази у центру насељеног места, без обезбеђених паркинг места, прилично је ненаменски урађена, нефункционална и неприлагођена потребама за рад. Недовољан је број лекара за одрасло становништво због актуелног недостатка кадра.

Поред објекта Дома здравља у Љубовији, једино на Великом Мајдану ради амбуланта која пружа здравствену заштиту из области опште медицине, односно здравствене заштите одраслог становништва. Посебан проблем у неравномерној доступности здравствене заштите становништва представља велика удаљеност од матичне установе (поједина села су удаљена и 40 км), као и удаљеност од Опште болнице Лознице, којој Љубовија гравитира (Лозница је удаљена 76 км од Љубовије).

Општина Љубовија пружа услугу помоћи у кући превасходно старијим и особама са инвалидитетом. Љубовија са хипотетичком стопом обухвата од само 0,07% припада групи јединица локалне самоуправе које бележе обухват мањи од вредности просека хипотетичке стопе обухвата, који износи 0,7%. Ова стопа се израчунава на основу удела еквивалентног броја корисника ПУК 65+ у укупном броју становника старијих од 65 година и узима у обзир и број месеци обезбеђивања услуге и интензитет подршке у току недеље. Разлог овако ниске стопе је што се услуга помоћи у кући у општини Љубовија пружа 2 дана седмично по два сата само током два месеца (податак за 2021. годину).

### ***Недостаје кровна установа из области културе, као и субјекат (предузеће) за одржавање спортских објеката***

Главни носилац и координатор културних догађања у општини је Библиотека „Милован Глишић“, која је смештена у општинском центру-насељу Љубовија. Библиотека је преузела функцију бившег Дома културе и највећи део активности из области културе и уметности. Поред своје основне делатности, Библиотека је организатор позоришних и биоскопских представа, изложби, промоција, гостовања и пратећих манифестација. Поред Библиотеке, на подручју општине је активно Културно-уметничко друштво „Азбуковица“, које окупља 120 чланова у три ансамбла и представља базу за окупљање младих људи који на овај начин чувају своју традицију.

У општини Љубовија недостаје центар за културу, који би као кровна организација преузео координацију активности из области културе и допринео да се културни садржаји побољшају како за само становништво општине, тако и у циљу унапређења туристичке понуде.

Спортски савез општине Љубовија представља кровну спортску организацију на територији општине. Тренутно је на територији општине Љубовија активно 18 клубова и организација у оквиру 8 спортских грана. Чланови Спортског савеза општине Љубовија су Општински фудбалски савез Љубовија, карате клуб „Дрина“, кошаркашки клуб „Љубовија“, кошаркашки клуб „Младост“, шаховски клуб „Дрина“, рафтинг клуб „Дринска регата“, планинарски клуб „Торничка Бобија“, спортско удружење „Либеро 015“, Спортско удружење „Нец 015“ и спортско удружење „Вива баскет 015“. Спортски савез општине Љубовија настоји да кроз манифестације које организује или у којима има улогу суорганизатора укључи све узрасне категорије становништва (спорт за децу, рекреативни спорт, спорт за радну популацију).

У општини не постоји субјекат, односно предузеће које би се бавило одржавањем спортских објеката, било затворених било отворених.

## Визија општине Љубовија 2030. године

*Општина Љубовија 2030. године је зелена оаза са решеном комуналном инфраструктуром и очуваним еко системом.*

*То је општина која брине о свим својим грађанима, од најмлађих до најстаријих. Здравствене и социјалне услуге су развијене и доступне свим грађанима, а друштвено-културни живот је богат и разноврстан.*

*Љубовија је општина која је искористила своје туристичке и пољопривредне потенцијале, препознатљива по пословном амбијенту повољном за инвестирање и отварање нових радних места.*

*То је општина са управом у служби грађана. Отворена је за развој партнерстава са суседним општинама и прекогранично, а све у сврху добробити својих грађана.*



# Приоритетни циљеви развоја до 2030. године и кључне мере за остваривање приоритетних циљева развоја

## Преглед развојних праваца, приоритетних циљева и кључних мера

Приоритетни циљеви	Кључне мере
<b>РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ: ОДРЖИВИ ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ</b>	
Подржати развој пољопривреде, туризма и других привредних делатности које доприносе запошљавању и повећању прихода домаћинстава, а које у потпуности узимају у обзир деловање економске активности на животну средину и засноване су на обновљивим изворима добара.	
ПЦ1: Успоставити подстицајне услове за повећање прихода пољопривредних газдинстава	Мера 1.1: Подстицаји за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава
	Мера 1.2: Подстицаји за премије осигурања (управљање ризицима)
	Мера 1.3: Промоција удруживања и задругарства у сврху бољег пласмана пољопривредних производа
	Мера 1.4: Стручне и тематске едукације за регистрована пољопривредна газдинства и подршка код подношења пријава на јавни позив министарства, ИПАРД-а и ЈЛС
	Мера 1.5: Подршка отварању одељења пољопривредног смера у средњој школи
ПЦ2: Успоставити повољно пословно окружење за нове инвестиције и запошљавање	Мера 2.1: Подршка за нове капацитете за прераду пољопривредних производа
	Мера 2.2: Одређивање пословних локација и њихово инфраструктурно опремање
	Мера 2.3: Подршка за нова запошљавања младих и теже запошљивих
	Мера 2.4: Подршка за инвестиције у коришћење обновљивих извора енергије
ПЦ3: Унапредити услове за развој туризма и повећање прихода од туризма	Мера 3.1: Обележавање и уређење бицикличких, планинарских и пешачких стаза
	Мера 3.2: Постављање свеобухватне туристичке сигнализације
	Мера 3.3: Уређење обале реке Дрине
	Мера 3.4: Подстицаји за унапређење смештајних капацитета

Приоритетни циљеви	Кључне мере
	Мера 3.5: Подстицаји за развој производа и услуга који доприносе унапређењу туристичке понуде
	Мера 3.6: Унапређење постојећих и развој нових манифестација
	Мера 3.7: Изградња риболовачких такмичарских стаза
	Мера 3.8: Изградња видиковаца
	Мера 3.9: Формирање туристичко-информативног центра
	Мера 3.10: Повећање капацитета запослених у Туристичкој организацији Љубовија
	Мера 3.11: Реконструкција и доградња објекта планинарског дома Бобија
	Мера 3.12: Изградња других планинарских домова
	Мера 3.13: Категоризација туристичког места
	Мера 3.14: Организовање обука за пружаоце услуга туристима, за планинарске водиче, скипере, спасиоце, раднике обезбеђења и др.
<b>РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ: ОЧУВАНА ЖИВОТНА СРЕДИНА</b> <b>Смањити негативан утицај на животну средину</b>	
ПЦ4: Успоставити систем за пречишћавање отпадних вода	Мера 4.1: Изградња система постројења за пречишћавање отпадних вода
	Мера 4.2: Изградња недостајуће канализационе мреже
	Мера 4.3: Изградња система за одвођење атмосферских вода
	Мера 4.4: Саветодавна подршка привредницима да уграде пречишћиваче отпадних вода у индустријске објекте
ПЦ5: Успоставити заокружен систем управљања отпадом	Мера 5.1 Едукација становништва о значају управљања отпадом и рециклажи
	Мера 5.2: Изградња недостајуће инфраструктуре и набавка опреме за успостављање примарне селекције
	Мера 5.3 Учешће у изградњи трансфер станице у Осечини
	Мера 5.4: Успостављање услуге организованог прикупљања кабастог отпада
	Мера 5.5: Успостављање центра за одлагање грађевинског отпада
	Мера 5.6: Унапређење услуге прикупљања и одвожења отпада у брдско-планинском подручју
ПЦ6: Унапредити енергетску ефикасност у јавним и приватним	Мера 6.1: Едукација грађана о значају унапређења енергетске ефикасности
	Мера 6.2: Енергетска санација и реконструкција јавних објеката



Приоритетни циљеви	Кључне мере
објектима	Мера 6.3: Подстицаји за унапређење енергетске ефикасности стамбених зграда и индивидуалних породичних кућа
<b>РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ: УРБАНИ РАЗВОЈ</b>	
<b>Интегрисано, одрживо планирати и паметно управљати простором и осигурати да становништво општине Љубовија има приступ безбедним, инклузивним и приступачним јавним објектима, јавним и зеленим површинама, саобраћајној инфраструктури и довољној количини воде за пиће</b>	
ПЦ7: Унапредити планирање, уређење и паметно управљање простором	Мера 7.1: Доношење новог Просторног плана у складу са Просторним планом РС
	Мера 7.2: Израда недостајуће планске и урбанистичке документације
	Мера 7.3: Унапређење управљања јавном имовином јединице локалне самоуправе
	Мера 7.4: Унапређење приступачности јавним објектима
	Мера 7.5: Унапређење приступачности на јавним површинама
	Мера 7.6: Имплементација паметних и иновативних решења урбаног развоја
	Мера 7.7: Уређење простора у насељима
ПЦ8: Унапредити квалитет саобраћајне инфраструктуре и повећати безбедност у саобраћају	Мера 8.1: Израда студија и планских докумената за боље регулисање саобраћаја на територији општине са посебним освртом на везу мост Братољуб – превој Прослоп
	Мера 8.2: Решавање проблема паркирања у градском језгру
	Мера 8.3: Изградња, реконструкција и рехабилитација локалних и некатегорисаних путева у селима
	Мера 8.4: Изградња, реконструкција и рехабилитација локалних и некатегорисаних путева до културно-историјских и туристичких локалитета
	Мера 8.5: Изградња, реконструкција и рехабилитација улица у градском језгру
	Мера 8.6: Изградња тротоара уз државне путеве
	Мера 8.7: Унапређење безбедности саобраћаја
ПЦ9: Обезбедити континуирано снабдевање домаћинства и привреде довољном количином воде за пиће	Мера 9.1: Замена дотрајале и изградња нове водоводне мреже
	Мера 9.2: Повећање капацитета изворишта Грабовица
	Мера 9.3: Изградња резервоара на водоводним правцима узводно и низводно од Љубовије и према Прослопу
	Мера 9.4: Успостављање аутоматизације целог водоводног

Приоритетни циљеви	Кључне мере
	система
<b>РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ: ДРУШТВЕНО БЛАГОСТАЊЕ</b>	
<b>Повећати друштвено благостање грађана бољом доступношћу и квалитетнијим услугама социјалне и здравствене заштите, бољим условима у образовању и већом и квалитетнијом понудом у култури и спорту</b>	
ПЦ10: Повећати доступност и квалитет услуга социјалне заштите	Мера 10.1: Изградња новог објекта за Центар за социјални рад
	Мера 10.2: Развој и проширење стандардизованих услуга социјалне заштите
	Мера 10.3: Успостављање и рад мобилних тимова за подршку старијим лицима
	Мера 10.4: Едуковање запослених и унапређење сарадње између различитих актера социјалне политике у локалној заједници у циљу превентивног деловања
	Мера 10.5: Унапређење информисања грађана о правима из области социјалне заштите
ПЦ11: Повећати обухват деце предшколским васпитањем и образовањем	Мера 11.1: Доградња, реконструкција и адаптација објекта ПУ „Полетарац“ и набавка неопходне опреме
ПЦ12: Превенирати насиље и повећати безбедност деце и ученика у установама образовања	Мера 12.1: Увођење видео надзора у објектима основног образовања
	Мера 12.2: Подршка установама образовања у превенцији насиља
ПЦ13: Прилагодити капацитете у спорту потребама грађана	Мера 13.1: Унапређење процеса одржавања спортске инфраструктуре
	Мера 13.2: Изградња фудбалског терена са вештачком подлогом
	Мера 13.3: Изградња балон сале
	Мера 13.4: Изградња мултифункционалне спортске хале
	Мера 13.5: Изградња отвореног базена
	Мера 13.6: Подршка едукацији спортских стручњака и спортских радника
ПЦ14: Унапредити понуду у области културе	Мера 14.1: Успостављање центра за културу као кровне установе културе
	Мера 14.2: Адаптација простора у згради Библиотеке „Милован Глишић“ за потребе формирања завичајног одељења
	Мера 14.3: Реконструкција старе школе и отварање Музеја Азбуковице
	Мера 14.4: Промоција културних садржаја/програма

Приоритетни циљеви	Кључне мере
	Мера 14.5: Унапређење постојећих културних манифестација и успостављање нових
ПЦ15: Допринети повећању доступности услуга здравствене заштите	Мера 15.1: Подршка унапређењу услуге кућног лечења и палијативног збрињавања
	Мера 15.2: Промоција здравих стилова живота
	Мера 15.3: Унапређење превентивног рада
<b>РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ: ДОБРА ЈАВНА УПРАВА</b> <b>Учинити јавну управу општине Љубовија отвореном и лако доступном свим грађанима, која делотворно и одговорно испуњава њихове потребе</b>	
ПЦ16: Унапредити информисање грађана и повећати њихово учешће у процесима планирања и доношења одлука	Мера 16.1: Унапређење регулаторног, организационог и финансијског оквира
	Мера 16.2: Информисање, консултације и активно укључивање грађана
ПЦ17: Унапредити квалитет услуга локалне самоуправе	Мера 17.1: Успостављање механизма за мерење задовољства корисника услугама које пружа локална самоуправа
	Мера 17.2: Унапређење е-писарнице

## Опис приоритетних циљева и мера за развојни правац: **ОДРЖИВИ ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ**

### Приоритетни циљ 1: Успоставити подстицајне услове за повећање прихода пољопривредних газдинстава

Укупна површина пољопривредног земљишта на територији општине Љубовија износи 17.300 ха (48,62% укупне површине општине). Искоришћено је мање од 10.000 ха. Под засадима воћа је око 1.800 ха, оранице и баште заузимају површину око 3.500 ха. Остало су ливаде и пашњаци. Пољопривредна производња се одвија на индивидуалним пољопривредним газдинствима.

Доминантна пољопривредна производња је производња воћа, која преузима примат над сточарством, којим се становништво традиционално бави. Од воћних култура највише се гаје малине, купине и шљиве.

Сточарска производња има честе осцилације због неповољних тржишних услова, недостају прерађивачки капацитети, нема млекара ни капацитета за прераду меса.

У протеклом периоду дошло је до смањења броја радно способног становништва на сеоском подручју. Све то је довело до смањења обима производње.

Стање пољопривредне механизације на територији општине Љубовија идентично је стању на територији Републике Србије. Механизација је застарела а просечна старост машина је 30 година.

Пољопривредна производња се одвија на уситњеним индивидуалним пољопривредним поседима уз недовољну примену агротехничких мера. То је посебно заступљено у брдском подручју општине.

У оквиру овог приоритетног циља спровешће се мере које доприносе повећању прихода пољопривредних газдинстава.

Обезбеђењем подстицаја за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава створиће се услови за боље коришћење природних ресурса и самим тим повећање обима производње и прихода од пољопривреде.

Регресирањем премија осигурања смањују се ризици у пољопривредној производњи услед елементарних непогода (управљање ризицима).

Подстицањем удруживања и задругарства повећава се конкурентност на тржишту.

Поред овога, Општина Љубовија треба да, у сарадњи са Министарством просвете и другим партнерима ради на отварању одељења пољопривредног смера у средњој школи. Улагањем у образовање добија се стручни кадар који ће довести до примене науке у пољопривредној производњи.

### Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Економска величина пољопривредних газдинстава по газдинству (ЕУР)	<b>4.295</b> (2012.)	<b>5.800</b> (2030.)	Аналитички сервис ЈЛС (РСЈП)
Број условних грла по газдинству <sup>6</sup>	<b>2,8</b> (2012.)	<b>3,1</b> (2030.)	Аналитички сервис ЈЛС (РСЈП)
Број говеда, оваца и коза по хектару ливада и пашњака <sup>7</sup>	<b>5</b> (2012.)	<b>5,1</b> (2030.)	Аналитички сервис ЈЛС (РСЈП)
<b>Површина интензивних засада воћа (ха)</b>	<b>1.805</b> (2012.)	<b>2.070</b> (2030.)	
јабуке	74	80	Управа за аграрна плаћања (Извештај Одељења за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
крушке	27	30	
брескве	2	5	
кајсије	2	5	
вишње	12	15	
шљиве	962	1.100	
ораси	43	50	
лешници	9	15	
остало воће	23	20	
малина	539	600	
купина	112	150	

### Кључне мере за постизање приоритетног циља

#### Мера 1.1: Подстицаји за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

<sup>6</sup> Однос броја условних грла и броја пољопривредних газдинстава. Приказује у којој мери су пољопривредна газдинства у даатој општини окренута сточарству.

<sup>7</sup> Однос броја говеда, оваца и коза са једне стране, и површине ливада и пашњака са друге. Приказује интензитет сточарства.

<b>Опис мере:</b>	
Сврха ове мере је да се подржи унапређење конкурентности пољопривредних газдинстава у различитим секторима, као што су: воћарство, пчеларство, сточарство, ратарство.	
На основу интересовања пољопривредних газдинстава, искустава из претходног периода и очекиване потражње на тржишту, сваке године ће се утврђивати приоритети по секторима. На основу Уредбе о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју и пратећег правилника Министарства пољопривреде, Општина Љубовија ће доносити годишње програме мера подршке пољопривреде и руралног развоја у складу са овим приоритетима.	
<b>Тип мере:</b>	подстицајна
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	15-20.000.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Министарство пољопривреде, ПССС Лозница
<b>Период спровођења:</b>	континуирано (сваке године)
<b>Мера 1.2: Подстицаји за премије осигурања (управљање ризицима)</b>	
<b>Опис мере:</b>	
Сврха ове мере је да се смање негативни утицаји у пољопривреди, како не би у великој мери утицали на приходе пољопривредних газдинстава.	
Овом мером се стимулишу пољопривредна газдинства да у што већем броју осигурају своја добра, односно текућу пољопривредну производњу.	
Сваке године ће се радити годишњи програми у складу са Уредбом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју и пратећег правилника Министарства пољопривреде у којима ће се дефинисати да кроз јавне позиве одвајају средства за подстицање осигурања од елементарних непогода (град, поплаве...).	
<b>Тип мере:</b>	подстицајна
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	6.000.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	-
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 1.3: Промоција удруживања и задругарства у сврху бољег пласмана пољопривредних производа</b>	
<b>Опис мере:</b>	
Сврха ове мере је да се подстакну пољопривредници да се удружују како би остварили бољу конкурентност на тржишту (већа понуда, боља цена, већи приходи, сигурнији пласман, мањи трошкови производње...).	
Организоваће се радионице и други видови едукације и пружити помоћ у конкурисању код Министарства пољопривреде, ИПАРД-а и других донатора.	
<b>Тип мере:</b>	информативно-едукативна
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	1.000.000,00 РСД годишње

<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Задружни савез Србије, Министарство за бригу о селу, ПССС Лозница
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 1.4: Стручне и тематске едукације за регистрована пољопривредна газдинства и подршка код подношења пријава на јавни позив министарства, ИПАРД-а и ЈЛС</b>	
<b>Опис мере:</b>	
Сврха ове мере је да се помогне пољопривредним газдинствима да дођу до финансијских средстава која су доступна, а која могу да искористе за унапређење пољопривредне производње.	
У оквиру мереће се пружати информације, организовати радионице и други видови едукације, пружати саветодавна помоћ пољопривредним газдинствима како би аплицирали на јавне позиве Министарства пољопривреде, за ИПАРД и др.	
<b>Тип мере:</b>	информативно-едукативна
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	500.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, међународне организације/донатори
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Министарство за бригу о селу, Министарство пољопривреде
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 1.5: Подршка отварању одељења пољопривредног смера у средњој школи</b>	
<b>Опис мере:</b>	
Сврха ове мере је да се у сарадњи са Министарством просвете, Средњошколским центром „Вук Караџић“ Љубовија, Школском управом и Пољопривредном школом из Ваљева ради на отварању одељења пољопривредног смера у средњој школи у Љубовији.	
Циљ је да се кроз четворогодишње образовање у средњој школи оспособе млади пољопривредни стручњаци који би били спремни за самосталан рад на свом газдинству уз примену савремених агротехничких мера и технологија.	
У оквиру ове мере испитаће се заинтересованост младих (у основним школама) и њихових родитеља за образовање на пољопривредним смеровима, а истовремено ће се радити на промоцији образовања и примене науке у пољопривредној производњи.	
Заједно са Пољопривредном школом из Ваљева и Средњошколским центром „Вук Караџић“ Љубовија идентификоваће се активности у којима Општина Љубовија треба да учествује како би дошло до реализације ове иницијативе.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	10.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-

	правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Средњошколски центар „Вук Караџић“ Љубовија, Министарство просвете, Школска управа, Пољопривредна школа из Ваљева
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно

## Приоритетни циљ 2: Успоставити повољно пословно окружење за нове инвестиције и запошљавање

Миграција становништва према већим центрима представља један од горућих проблема Азбуковице, односно општине Љубовија. Посебно осетљива категорија становништва јесте популација младих (будућност сваког друштва). Без обзира на структуру образовања, у условима немогућности запослења и обезбеђења егзистенције, млади су присиљени да у потрази за послом одлазе у веће центре.

У оквиру овог приоритетног циља радиће се на стварању услова за нове инвестиције, било да се ради о привредним субјектима који већ послују на подручју општине Љубовија, било да је то привлачење нових инвеститора. Приликом привлачења инвеститора водиће се рачуна да то буду делатности које на одржив начин користе расположиве ресурсе. Додатно, одредиће се пословне локације на подручју општине, а потом и радити на њиховом инфраструктурном опремању.

У оквиру овог приоритетног циља радиће се и на привлачењу инвеститора за улагање у прераду пољопривредних производа, нарочито воћа, јер ће се спровођењем мера планираних у оквиру приоритетног циља који се односи на пољопривреду значајно повећати обим производње у воћарству, као и другим областима пољопривреде.

Општина ће пружити подршку и оним привредним субјектима који користе обновљиве изворе енергије (ветрогенератори, соларни панели).

У оквиру овог приоритетног циља подржаће се нова запошљавања младих и теже запошљивих лица.

### Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Број нових инвестиција у периоду 2024-2030. година (кумулативно)	- (2022.)	3 (2030.)	Извештај Канцеларије за ЛЕР
Број новоотворених радних места у периоду 2024-2030. година (кумулативно)	- (2022.)	450-500 (2030.)	Извештај Канцеларије за ЛЕР
Број запослених као % становништва старости 15+ година	30,5 (2021.)	50 (2030.)	Аналитички сервис ЈЛС (РСЈП)
Број незапослених лица на 1.000 становника	134 (2021.)	50 (2030.)	Аналитички сервис ЈЛС (РСЈП)
Незапослене жене, као % незапослених лица (%)	55,6 (2021.)	50 (2030.)	Аналитички сервис ЈЛС (РСЈП)
Учешће младих до 29 година у укупној незапослености (%)	18,8 (2021.)	8(2030.)	Аналитички сервис ЈЛС (РСЈП)

## Кључне мере за постизање приоритетног циља

<b>Мера 2.1: Подршка за нове капацитете за прераду пољопривредних производа</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере пружиће се финансијска подршка (додела субвенција), односно субвенционисање микро и малих предузећа и пољопривредних газдинстава за развој самосталне прераде воћа и поврћа и других пољопривредних производа.
<b>Тип мере:</b>	подстицајна
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	4.500.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Министарство привреде, Министарство пољопривреде, Фонд за развој, Развојна агенција Србије, НСЗ, буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	РРА ППР Лозница
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 2.2: Одређивање пословних локација и њихово инфраструктурно опремање</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере одредиће се постојеће и нове локације за пословне активности (комерцијалне и радне зоне у планским документима), које ће се инфраструктурно опремити (саобраћајно, комунално, електро и др.). У ППР Љубовија дефинисана је комерцијална (пословна) зона преко пута моста Братољуб као и у насељу Доња Буковица. Неопходно их је инфраструктурно опремити, пре свега изградити планиране саобраћајнице као и осталу потребну комуналну и електроенергетску инфраструктуру.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	(износ финансијских средстава биће одређен по изради пројектно техничке документације)
<b>Могући извори финансирања:</b>	Министарство привреде, буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Министарство привреде, РАС
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно
<b>Мера 2.3: Подршка за нова запошљавања младих и теже запошљивих</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере додељиваће се финансијска средства за samozapošljavanje и нова запошљавања младих и теже запошљивих лица (жена, лица старијих од 50 година и др.), а нарочито у секторима који су приоритетни за економски развој општине Љубовија (пољопривреда, прехранбена индустрија, туризам и др.). Подржаће се програми преквалификација и доквалификација у складу са потребама потенцијалних инвеститора. Додатно ће се организовати различите врсте обука, као што су обуке за почетнике у пословању, за младе предузетнике, помоћ при изради бизнис планова и сл.



<b>Тип мере:</b>	подстицајна
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	5.000.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, НСЗ, донатори
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	НСЗ, Регионална развојна агенција Подриња, Подгорине и Рађевине
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 2.4: Подршка за инвестиције у коришћење обновљивих извора енергије</b>	
<b>Опис мере:</b>	
Сврха ове мере је да се привуку инвестиције у производњу зелене енергије (изградња ветрогенератора, соларних панела, коришћење хидро потенцијала и сл.). Са инвестицијама у производњу зелене енергије побољшало би се стање електро-мреже (и преносне и дистрибутивне), чиме би се унапредили услови за привлачење инвестиција и у друге секторе у општини.	
Планирано је да се прво уради студија у којој би се сагледали потенцијали за производњу зелене енергије, анализирали капацитети преносне мреже и сл. На основу овог документа би се развила потребна планска документа, а потом и документа којима би се регулисала сва питања у вези са подстицајима за инвестиције у производњу зелене енергије на подручју општине.	
<b>Тип мере:</b>	подстицајна
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	5-10.000.000,00 РСД за студију (остала потребна финансијска средства ће бити дефинисана након израде студије)
<b>Могући извори финансирања:</b>	Министарство енергетике, ИПАРД, буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Ресорна министарства
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно

### Приоритетни циљ 3: Унапредити услове за развој туризма и повећање прихода од туризма

У оквиру овог приоритетног циља радиће се на стварању услова у општини Љубовија који доприносе развоју туризма и повећању прихода од туризма.

У наредном планском периоду радиће се на изградњи бицикличких, планинарских и пешачких стаза, уређењу обале реке Дрине, изградњи риболовачких такмичарских стаза, изградњи видиковца, постављању свеобухватне туристичке сигнализације, као и развоју остале туристичко-рекреативне инфраструктуре.

У оквиру овог приоритетног циља радиће се на унапређењу постојећих и успостављању нових манифестација – радиће се на унапређењу Дринске регате, развоју манифестација спортског и

рекреативног риболова, унапређењу Гастро фестивала у Љубовији, као и развоју других гастро манифестација.

Додатно, у оквиру овог приоритетног циља обезбедиће се подстицаји за унапређење смештајних капацитета, као и подстицаји за развој производа и услуга који доприносе унапређењу туристичке понуде (сувенири, локални производи и сл.).

Планирано је да се у наредном периоду формира туристичко-информативни центар, подигну капацитети запослених у Туристичкој организацији општине Љубовија и да се формира туристичка инспекција.

### Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Број остварених ноћења туриста (годишње)	3.895 (2021.)	15.000 (2030.)	„Општине и региони у РС“, РЗС ЦИС е-Туриста
Приходи од боравишне таксе (годишње) (РСД)	464.040,00 (2021.) 523.000,00 (2022.)	1.500.000,00 (2030.)	Одељење за буџет и финансије и одсек локалне пореске администрације
Удео запослених у сектору смештаја и исхране(%)	2,8 (2021.)	4,0(2030.)	Аналитички сервис ЈЛС (РСЈП)

### Кључне мере за постизање приоритетног циља

Мера 3.1: Обележавање уређење бицикличких, планинарских и пешачких стаза	
<b>Опис мере:</b>	Ова мера је приоритизована зато што доприноси привлачењу што већег броја туриста и обогаћивању садржаја у којима би туристи уживали, а тиме би се квалитетније пласирала понуда са спортско рекреативни туризам. У оквиру ове мере радиће се обележавање и уређење бицикличких, планинарских и пешачких стаза и постављање пратећег садржаја. Циљ је да све стазе које се ураде званично буду представљене, односно постану део међународних рута.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	10.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	ИПА, Erasmus програм, донатори, буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ТО Љубовија, Планинарски савез Србије, локална планинарска удружења, рафтинг клуб, ЈП за путеве „Љубовија“
<b>Период спровођења:</b>	Дугорочно (континуирано)

<b>Мера 3.2: Постављање свеобухватне туристичке сигнализације</b>	
<b>Опис мере:</b>	Туристичка сигнализација доприноси упућивању и бољем сналажењу туриста и посетилаца на локалитетима. Поред путоказне сигнализације, неопходно је поставити и сигнализацију у виду знакова обавештења са информацијама о туристичким знаменитостима, као и туристичке информационе табле, стреласте путоказе, туристичке табле за означавање туристичког одредишта, туристичке табле за израз добродошлице и путоказе за јавне објекте. Туристичка сигнализација ће се поставити како на државним, тако и на општинским путевима. Урађена је пројектно-техничка документација.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	8.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	ЕУ ПРО+, Република Србија, буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ТО Љубовија, ЈП за путеве Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	Краткорочно (до 3 године)
<b>Мера 3.3: Уређење обале реке Дрине</b>	
<b>Опис мере:</b>	Ово је јако битна мера због великог броја туриста и посетилаца који превасходно посећују општину Љубовија због њеног највећег природног потенцијала, реке Дрине. Мера обухвата уређење приступа плажама и другим локацијама од интереса за развој туризма и, евентуално (уколико постоје услови) опремање неопходном инфраструктуром.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	10-100.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Србијаводе, буџет Општине Љубовија, ИПА и др. фондови, Република Србија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈП Србијаводе
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно
<b>Мера 3.4: Подстицаји за унапређење смештајних капацитета</b>	
<b>Опис мере:</b>	На територији општине Љубовија тренутно постоји 30 пружалаца услуге смештаја из године у годину повећава се број пружалаца услуга у објектима домаће радиности (собе, куће, апартмани и сеоска туристичка домаћинства). Објекти се категоришу у складу са изјавама о стандардима и минимално техничким условима за разврставање објеката у категорије. У оквиру ове мере пружаће се подршка регистрованим пољопривредним газдинствима, објектима домаће радиности и другим пружаоцима услуга за категоризацију и развој додатних садржаја. Овом мером биће обухваћени и привредни субјекти и физичка лица. За подршку регистрованим пољопривредним газдинствима искористиће се програм за мере подршке пољопривреди и руралном развоју.
<b>Тип мере:</b>	подстицајна

<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	5.000.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Министарство туризма, ИПАРД, буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ТО Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	континуирано (средњорочно)
<b>Мера 3.5: Подстицаји за развој производа и услуга који доприносе унапређењу туристичке понуде</b>	
<b>Опис мере:</b>	
Сврха ове мере је да се туристичка понуда општине Љубовија унапреди и укључивањем комплементарних делатности (као што су стари занати, произвођачи традиционалних производа и слично) у туристички производ.	
У оквиру мере пружиће се подршка пољопривредним газдиствима, задругама, занатским радњама и другим предузетницима, микро и малим привредним друштвима да развију услуге и производе који могу да допринесу обогаћивању туристичке понуде.	
<b>Тип мере:</b>	подстицајна
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	10.000.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Министарство туризма, Министарство пољопривреде, Министарство привреде, буџет Општине Љубовија, ИПА, међународне организације, донатори
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ТО Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 3.6: Унапређење постојећих и развој нових манифестација</b>	
<b>Опис мере:</b>	
Манифестације представљају један од најзначајнијих туристичких производа општине Љубовија. Сврха ове мере је да се овај туристички производ додатно иновира, како унапређењем постојећих манифестација, тако и развојем нових. Циљ је да се повећа број учесника и посетилаца ових манифестација и да се створе услови за повећање прихода.	
Превасходно ће се радити на унапређењу манифестације „Дринска регата Љубовија“ и то обогаћивањем садржаја који прате манифестацију, и то културних, спортских, забавних и осталих пратећих садржаја.	
У оквиру ове мере радиће се на унапређењу и манифестације „Скобаљијада“, која захтева развој и унапређење, а рамотриће се и могућности за развој и других гастро манифестација, превасходно манифестација које су посвећене малинама, производима од млека и сл.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	10.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Министарство туризма, Министарство пољопривреде, Министарство привреде, Министарство за бригу о селу, буџет Општине Љубовија, ИПА, међународне организације, донатори
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам,

	грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ТО Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно
<b>Мера 3.7: Изградња риболовачких такмичарских стаза</b>	
<b>Опис мере:</b>	Река Дрина је прави рај за риболовце и поседује богат рибљи фонд са крупнијом ихтиофауном: штука, мрена, младица, а у већем броју сусрећу се скобаљ, клен, бодорка и носара. Због оваквих погодности и богатства рибљег фонда значајно би користила риболовачка такмичарска стаза. Зато ће се у оквиру ове мере изградити стаза на риболовачком плацу у насељу Доња Буковица, у близини Љубовије. На овом плацу ће се уредити и додатни садржаји.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	4.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ООСР „Дрина“
<b>Период спровођења:</b>	краткорочно
<b>Мера 3.8: Изградња видиковаца</b>	
<b>Опис мере:</b>	Ова мера је приоритизована зато што су неопходни су уређени видиковци на „крову“ Азбуковице, планини Бобија како би се побољшали садржаји и боравак туриста на локацији.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	70.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија, буџет Општине Љубовија, ИПА фонд, други фондови
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ТО Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно
<b>Мера 3.9: Формирање туристичко-информативног центра</b>	
<b>Опис мере:</b>	Туристички инфо центар ће се сместити у најлепшој улици у Љубовији. Он треба да буде аутентична просторна јединица за посету и прихватање туриста, уређен и опремљен мотивима краја. Тада би се комплетна понуда налазила на једном месту и то би била почетна тачка и место из ког би сваки туриста требао да крене. Такође, туристички информативни центар је место где ће посетиоци моћи да купе и понесу успомене краја у ком су били. Објекат туристичког инфо центра би био мобилан/преносив (контејнер, приколица или сл.).
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	5.000.000,00 РСД

<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија, буџет Општине Љубовија, ИПА фонд, други фондови
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ТО Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	средњорочно
<b>Мера 3.10: Повећање капацитета запослених у Туристичкој организацији Љубовија</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере радило би се на повећању броја запослених у ТО, као и унапређењу њихових компетенција.
<b>Тип мере:</b>	институционално-управљачко-организациона
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	1.200.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, РС
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ТО Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 3.11: Реконструкција и доградња објекта планинарског дома Бобија</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере планирана је реконструкција и доградња постојећег објекта који се налази на планини Бобији. Урађена је комплетна пројектно-техничка документација и издато одговарајуће одобрење.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	70.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	РС, буџет Општине Љубовија, ИПА фонд, други фондови
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ТО Љубовија, Планинарски клуб „Торничка Бобија“
<b>Период спровођења:</b>	средњорочно
<b>Мера 3.12: Изградња других планинарских домова</b>	
<b>Опис мере:</b>	Сврха мере је да се постојећи објекти (углавном школски) променом намене и евентуалном реконструкцијом или доградњом прилагоде за планинарске домове и ставе се у сврху развоја туризма.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	Финансијска средства ће бити утврђена након израде пројектно-техничке документације

<b>Могући извори финансирања:</b>	РС, буџет Општине Љубовија, ИПА фонд, други фондови
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ТО Љубовија, Планинарски клуб „Торничка Бобија“
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно
<b>Мера 3.13: Категоризација туристичког места</b>	
<b>Опис мере:</b>	<p>Јединица локалне самоуправе требало би да поднесе захтев за одређивање категорије туристичког места Министарству туризма и омладине.</p> <p>За ову меру неопходно је испуњавати прописане услове који се вреднују кроз достављање документације и доказа у погледу обима туристичког промета, испуњавање квалитативних критеријума за разврставање у категорију туристичког места у погледу комуналне, саобраћајне и туристичке инфраструктуре и квалитативних критеријума за разврставање у категорију туристичког места у погледу туристичке супраструктуре.</p>
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	-
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Локална самоуправа
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ТО Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	средњерочно
<b>Мера 3.14: Организовање обука за пружаоце услуга туристима, за планинарске водиче, скипере, спасиоце, раднике обезбеђења и др.</b>	
<b>Опис мере:</b>	<p>Сврха ове мере је да се пружаоци услуга смештаја упознају са прописима о пословању и значајем пријављивања гостију.</p> <p>У оквиру мере ће се такође обезбедити финансијска средства за обуке и лиценцирање планинарских водича, скипера, спасиоца, радника обезбеђења и слично, јер су ово профили који недостају, а који доприносе унапређењу туристичке понуде.</p>
<b>Тип мере:</b>	информативно-едукативна
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	1.000.000,00 динара годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, РС
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	ТО Љубовија
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	-
<b>Период спровођења:</b>	континуирано

# Опис приоритетних циљева и мера за развојни правац: ОЧУВАНА ЖИВОТНА СРЕДИНА

## Приоритетни циљ 4: Успоставити систем за пречишћавање отпадних вода

Канализациони систем који на територији општине Љубовија има дужину 115 км, показује мањкавост у односу на стварне потребе становништва. У прилог томе говори и податак да је само 41,7% домаћинстава прикључено на канализациону мрежу. Општина Љубовија нема постројење за пречишћавање отпадних вода. Отпадне воде из градске средине, без икаквог третмана се испуштају на неколико места, директно у реку Љубовију и Дрину. Такође у приградским насељима где не постоји канализациона мрежа, постоји велики број септичких јама и индивидуалних канализација из којих се отпадне воде директно испуштају у реке и потоке.

Општина Љубовија тежи ка развијању туризма и коришћењу природних ресурса у тој области, па постоји потреба да се сви ти природни ресурси очувају и што мање загађују. Један од најзначајнијих природних ресурса су водотокови на територији општине Љубовија, а најважнији је река Дрина. Квалитет подземних вода, које се експлоатишу за снабдевање становништва здравом пијаћом водом, и те како је у спречи са квалитетом површинских вода и водотокова.

Да би се сачувао квалитет подземних и површинских вода и водотокова, у периоду од 2024. до 2030. године планира се изградња система канализације којим ће бити обухваћена приградска насеља Горња Љубовија, Доња Љубовија, Дрлаче, Горња Трешњица, Врхпоље, Рогота, Грабовица, Лоњин, Узовница, Селанац и Црнча. Прикупљене отпадне воде ће се пречишћавати у три мања постројења за пречишћавање отпадних вода. Планирана је изградња постројења у Дрлачама, Узовници и Црнчи. Такође се планира и изградња већег постројења за пречишћавање отпадних вода у насељу Стара Љубовија. У том постројењу ће се пречишћавати отпадне воде насеља Љубовија и отпадне воде приградских насеља Доња Љубовија и Горња Љубовија.

У наредном планском периоду Општина Љубовија ће пружати саветодавну подршку привредницима да уграде пречишћиваче отпадних вода у индустријске објекте, што је њихова законска обавеза.

### Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Дужина канализационе мреже (км)	115 (2020.)	200 (2030.)	DevInfo baza, РЗС
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу, као % укупног броја домаћинстава (%)	41,7 (2020.)	70 (2030.)	Аналитички сервис ЈЛС (РСЈП)
Удео испуштене отпадне воде у системе за одвођење отпадних вода у укупној количини испуштене отпадне воде (%)	0 (2021.)	85 (2030.)	Општине и региони у Републици Србији, РЗС

### Кључне мере за постизање приоритетног циља

**Мера 4.1: Изградња система постројења за пречишћавање отпадних вода**



<b>Опис мере:</b>	
Да би се сачувао квалитет подземних и површинских вода и водотокова, у периоду од 2024. до 2030. године планира се изградња система канализације којим ће бити обухваћена приградска насеља Горња Љубовија, Доња Љубовија, Дрлаче, Горња Трешњица, Врхпоље, Рогота, Грабовица, Лоњин, Узовница, Селанац и Црнча. Прикупљене отпадне воде ће се пречишћавати у три мања постројења за пречишћавање отпадних вода. Постројења се планирају изградити у Дрлаче, Узовници и Црнчи. Такође се планира и изградња већег постројења за пречишћавање отпадних вода на Старој Љубовији. У том постројењу ће се пречишћавати отпадне воде варошице Љубовије и отпадне воде приградских насеља Доња Љубовија и Горња Љубовија.	
Урађена су планска документа.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	7.000.000,00 евра
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија (Пројекат „Чиста Србија“) и буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“ Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно (до 2030.)
<b>Мера 4.2: Изградња недостајуће канализационе мреже</b>	
<b>Опис мере:</b>	
У оквиру ове мере радиће се проширење канализационе мреже у дужини од 85 км до 2030. године. У току је израда пројектно-техничке документације, с тим да је за 3,5 км већ завршена.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	20.000.000,00 евра
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија (Пројекат „Чиста Србија“) и буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“ Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно (до 2030. године)
<b>Мера 4.3: Изградња система за одвођење атмосферских вода</b>	
<b>Опис мере:</b>	
У оквиру ове мере изградиће се мрежа за одвођење атмосферских вода у дужини од 5.000 м. За 2.000 м је урађена пројектно-техничка документација.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	1.200.000,00 евра
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)

<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“ Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно
<b>Мера 4.4: Саветодавна подршка привредницима да уграде пречишћиваче отпадних вода у индустријске објекте</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере привредницима на подручју општине Љубовија ће се дати технички услови за прикључење на канализациону мрежу, као и саветодавна подршка - пружање информација у вези са уградњом пречишћивача.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	10.000,00 евра
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“ Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно

## Приоритетни циљ 5: Успоставити заокружен систем управљања отпадом

Уslugом прикупљања комуналног отпада обухваћено је 3.800 домаћинстава, што је око 70% укупног броја домаћинстава на територији општине Љубовија. Сакупљени комунални отпад се одвози на несанитарну депонију у Лозници.

Успостављање заокруженог система управљања отпадом је важан за Љубовију из више разлога. Најважнији разлог је спречавање стварања извора зараза и ширења истих. Ништа мање важан разлог је и очување здраве животне средине, што је предуслов за развој туризма на територији општине Љубовија, као и за очување квалитета живота самих становника општине Љубовија.

У оквиру овог приоритетног циља превасходно ће се радити на едукацији становништва о значају управљања отпадом и рециклажи, како би ефекти других планираних мера имали што боље ефекте. Спровешће се и мере попут: изградње недостајуће инфраструктуре и набавка опреме за успостављање примарне селекције, успостављање услуге организованог прикупљања кабастог отпада, као и успостављање центра за одлагање грађевинског отпада.

У наредном планском периоду планирано је да Општина Љубовија ради на унапређењу услуге прикупљања и одвожења отпада у брдско-планинском подручју.

У оквиру овог приоритетног циља Општина Љубовија ће у партнерству са општинама Осечина, Крупањ, Мали Зворник учествовати у изградњи трансфер станице у Осечини. Пројектом ће на локацији трансфер станице изградити и опремити линија за сепарацију рециклираног отпада, компостно и рециклажно двориште за остали отпад. Санитарна депонија „Каленић“ биће код Уба, којом треба да руководи РЦЗО „Еко-Тамнава“ д.о.о.

## Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Покривеност територије организованим прикупљањем отпада (%)	65 (2022.)	80 (2030.)	Извештај ЈКП „Стандард“
Процент домаћинства покривен услугом организованог прикупљања отпада (%)	70 (2022.)	80 (2030.)	Извештај ЈКП „Стандард“
Удео примарно селектованог отпада (%)	0 (2021.)	25 (2030.)	Извештај ЈКП „Стандард“
Процент депонованог комуналног отпада (%)	70 (2021.)	80 (2030.)	Извештај ЈКП „Стандард“

## Кључне мере за постизање приоритетног циља

Мера 5.1 Едукација становништва о значају управљања отпадом и рециклажи	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере организоваће се радионице на тему значаја ефикасног управљања отпадом и рециклажом претежно са децом школског узраста. Такође ће се организовати промотивне кампање коришћењем различитих медија. Сврха мере је да се подигне свест грађана о значају правилног одлагања отпада и рециклажи.
<b>Тип мере:</b>	информативно-едукативна
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	2.000,00 евра
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“ Љубовија, Основна школа „Петар Враголић“, Средња школа „Вук Караџић“, удружења грађана
<b>Период спровођења:</b>	средњорочно
Мера 5.2: Изградња недостајуће инфраструктуре и набавка опреме за успостављање примарне селекције	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере набавиће се типски контејнери и канте за различите врсте отпада и изградити и уредити локације за постављање истих.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	40.000,00 евра
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)

<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“ Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно
<b>Мера 5.3 Учешће у изградњи трансфер станице у Осечини</b>	
<b>Опис мере:</b>	Ово је регионални пројекат у коме учествују општине Мали Зворник, Љубовија, Крупањ и Осечина и град Лозница. Општина Љубовија ће обезбедити део финансијских средстава, зато што се изградњом ове трансфер станице смањују трошкови одвожења и складиштења комуналног отпада, с обзиром да је регионална депонија у општини УБ (Каленић).
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	800.000,00 евра
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија, буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно
<b>Мера 5.4: Успостављање услуге организованог прикупљања кабастог отпада</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере донеће се одлука о управљању кабастим отпадом којом ће бити дефинисана локација одлагања и начин прикупљања истог, а потом и спровести оно што је у одлуци утврђено.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	1.500.000,00 евра
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија и буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“ Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно
<b>Мера 5.5: Успостављање центра за одлагање грађевинског отпада</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере донеће се одлука о управљању грађевинским отпадом којом ће бити дефинисана локација одлагања и начин прикупљања истог, а потом и спровести оно што је у одлуци утврђено.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	1.500.000,00 евра
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија и буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“ Љубовија

<b>Период спровођења:</b> дугорочно	
<b>Мера 5.6: Унапређење услуге прикупљања и одвожења отпада у брдско-планинском подручју</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере донеће се одлука о проширењу зоне организованог прикупљања отпада у селима брдско планинског подручја општине и набавка потребне опреме.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	150.000,00 евра
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија и буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“ Љубовија
<b>Период спровођења:</b> дугорочно	

## Приоритетни циљ 6: Унапредити енергетску ефикасност у јавним и приватним објектима

Енергетска ефикасност представља збир мера и деловања у свим областима живота којима је крајњи циљ минимална потрошња енергије, уз услов да ниво рада и живљења остане исти или се побољша.

Енергетска ефикасност представља један од приоритетних циљева Општине Љубовија, јер Општина делује у складу са регулативама и директивама Републике Србије и ЕУ које се односе на енергетски сектор и њена политика је да да свој допринос у смањењу штетне емисије гасова у атмосферу.

У оквиру овог приоритетног циља Општина Љубовија превасходно планира да ради на информисању и едукацији грађана о значају унапређења енергетске ефикасности, а потом и на енергетској санацији и реконструкцији јавних објеката. Једна од мера енергетске ефикасности подразумева спровођење конкурса путем којих је омогућено домаћинствима да добијају бесповратна финансијска средства за суфинансирање замене столарије, котлова, израду термоизолације објеката, постављања соларних панела и топлотних пумпи.

### Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Удео јавних објеката у којима су примењене мере енергетске ефикасности у односу на укупан број јавних објеката (%)	80 (2022.)	100 (2030.)	Извештај Општинске управе
Издаци за енергију и енергенте за јавне зграде као % укупних буџетских расхода (%)	4 (2022.)	3 (2030.)	Извештај о извршењу буџета Општине
Удео приватних објеката (стамбених зграда и индивидуалних породичних кућа) у којима су примењене мере	30 (2022.)	50 (2030.)	Извештај Општинске управе

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
енергетске ефикасности у односу на укупан број стамбених зграда и индивидуалних породичних кућа (%)			

## Кључне мере за постизање приоритетног циља

<b>Мера 6.1: Едукација грађана о значају унапређења енергетске ефикасности</b>			
<b>Опис мере:</b>			
Енергетска ефикасност представља збир мера и деловања у свим областима живота којима је крајњи циљ минимална потрошња енергије, уз услов да ниво рада и живљења остане исти или се побољша. Стога је информисање грађана о енергетској ефикасности од великог значаја.			
У оквиру ове мере спроводиће се информисање и едукација грађана о значају енергетске ефикасности коришћењем различитих канала и метода.			
<b>Тип мере:</b>		информативно-едукативна	
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>		300.000,00 РСД годишње	
<b>Могући извори финансирања:</b>		Република Србија, буџет Општине Љубовија, ИПА фонд, други фондови	
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>		Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)	
<b>Други учесници у спровођењу:</b>		Министарство рударства и енергетике	
<b>Период спровођења:</b>		континуирано	
<b>Мера 6.2: Енергетска санација и реконструкција јавних објеката</b>			
<b>Опис мере:</b>			
Ова мера је приоритизована као кључна, зато што је, у складу са регулативама и директивама Републике Србије и ЕУ, које се односе на енергетски сектор, смањи штетна емисија гасова у атмосферу.			
У оквиру мере ће се радити на енергетској санацији и реконструкцији јавних објеката, и то: ОШ у Љубовији, Доњој Љубовићи, Црнци, Рујевцу...			
<b>Тип мере:</b>		обезбеђење добара и пружање услуга	
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>		200.000,00 РСД годишње	
<b>Могући извори финансирања:</b>		Република Србија, буџет Општине Љубовија, ИПА фонд, други фондови	
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>		Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)	
<b>Други учесници у спровођењу:</b>		-	
<b>Период спровођења:</b>		континуирано (дугорочно)	
<b>Мера 6.3: Подстицаји за унапређење енергетске ефикасности стамбених зграда и индивидуалних породичних кућа</b>			
<b>Опис мере:</b>			

Сврха мере је да се обезбеде подстицаји за унапређења енергетске ефикасности индивидуалних породичних кућа, станова и стамбених зграда, односно за спровођење мера које доводе до уштеде енергије и њеног рационалног коришћења, односно до смањења емисије гасова са ефектом стаклене баште.

У оквиру мере од стране Општине обезбеђује се суфинансирање (путем конкурса) за замену столарије, котлова, израду термоизолације објеката, постављање соларних панела, топлотних пумпи и сл.

<b>Тип мере:</b>	подстицајна
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	5.000.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија, буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Министарство рударства и енергетике
<b>Период спровођења:</b>	континуирано (дугорочно)

## Опис приоритетних циљева и мера за развојни правац: УРБАНИ РАЗВОЈ

### Приоритетни циљ 7: Унапредити планирање, уређење и паметно управљање простором

Овај приоритетни циљ доприноси унапређењу планирања, уређења и коришћења простора у локалној заједници које је засновано на начелима одрживог развоја, равномерног територијалног развоја и рационалног коришћења земљишта, као и паметном управљању простором.

У оквиру приоритетног циља планирано је да се изради и донесе нови Просторни план општине Љубовија који ће бити усклађен са Просторним планом Републике Србије, када се овај национални документ развојног планирања усвоји. Такође ће се радити на изради недостајуће планске и урбанистичке документације чијим доношењем се унапређују услови за даљи друштвено-економски развој, као и на унапређењу управљања јавном имовином.

Општина Љубовија ће посебну пажњу посветити повећању приступачности јавних објеката и површина особама са инвалидитетом, мајкама са малом децом, старијим лицима, трудницама, слабовидим особама и сл. Општина Љубовија ће у оквиру овог приоритетног циља радити на унапређењу како физичке (лифтови, рампе и сл.), тако и информационе приступачности (интерактивне табле, коришћење знаковног језика и сл.).

Овај приоритетни циљ обухвата и имплементацију паметних и иновативних решења урбаног развоја, односно примену решења „паметног града“ како би се обезбедио бољи квалитет јавних услуга и добробит грађана.

#### Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Процент површине општине покривен урбанистичком документацијом (%)	3 (2023.)	10(2030.)	Извештај Одељења за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене,

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
			инспекцијске и имовинско-правне послове
Процент површине општине покривен плановима детаљне регулације (%)	30 (2022.)	50 (2030.)	Извештај Одељења за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове
Број јавних објеката у којима је обезбеђена физичка приступачност у односу на укупан број јавних објеката (%)	60 (2022.)	100 (2030.)	Извештај Одељења за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове
Процент покривености јавне расвете „паметном уличном расветом“ (%)	30 (2022.)	50 (2030.)	Извештај Одељења за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове

## Кључне мере за постизање приоритетног циља

<b>Мера 7.1: Доношење новог Просторног плана у складу са Просторним планом РС</b>	
<b>Опис мере:</b> Ова мера ће се спровести након усвајања Просторног плана Републике Србије. У оквиру ове мере ће се припремити и донети нови Просторни план општине Љубовија усклађен са Просторним планом РС.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	7.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Министарство грађевинарства, буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Локална самоуправа
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	-
<b>Период спровођења:</b>	Након доношења Просторног плана РС
<b>Мера 7.2: Израда недостајуће планске и урбанистичке документације</b>	
<b>Опис мере:</b> У оквиру ове мере потребно је израдити недостајућу планску и урбанистичку документацију за неурбанизоване просторе и делове општине, како би се унапредили услови за даљи економски и друштвени развој. Ова мера обухвата и израду пројеката препарцелације за спровођење у Катастру непокретности.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга



<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	30.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија, буџет Општине Љубовија, ИПА, други фондови
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	-
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно
<b>Мера 7.3: Унапређење управљања јавном имовином јединице локалне самоуправе</b>	
<b>Опис мере:</b>	
Сврха ове мере је да се обезбеди боља катастарска и друга евиденција имовине ЈЛС. Мера обухвата решавање имовинских односа и катастарску евиденцију.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	10.000.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, Република Србија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	-
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно
<b>Мера 7.4: Унапређење приступачности јавним објектима</b>	
<b>Опис мере:</b>	
У оквиру ове мере урадиће се рампе, уградити лифтови у јавним објектима у којима недостају. Радиће се и на унапређењу информационе приступачности постављањем интерактивних табли, обучавањем запослених за коришћење знаковног језика и сл.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	5-10.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Међународни фондови и други донатори, буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈП за путеве „Љубовија“, ЈКП „Стандард“, школе
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно
<b>Мера 7.5: Унапређење приступачности на јавним површинама</b>	
<b>Опис мере:</b>	
У оквиру ове мере урадиће се рампе и тактилне стазе на јавним површинама на којима недостају.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	5.000.000,00 РСД

<b>Могући извори финансирања:</b>	Међународни фондови и други донатори, буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈП за путеве „Љубовија“, ЈКП „Стандард“
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно
<b>Мера 7.6: Имплементација паметних и иновативних решења урбаног развоја</b>	
<p><b>Опис мере:</b></p> <p>Ова мера обухвата прво израду студије, која ће помоћи доносиоцима одлука да се одреде који системи треба да буду обухваћени паметним и иновативним решењима.</p> <p>У оквиру мере ће бити обухваћена решења на која је студија указала као приоритетна и која могу да дају највећи допринос унапређењу квалитета јавних услуга и добробити грађана.</p> <p>У оквиру ове мере могуће је спровести следеће:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Проширење постојећих решења „паметне уличне расвете“</li> <li>• Проширење постојећих решења „паметног паркинга“ (за затворене, отворене паркинге и сл.)</li> <li>• Постављање паметних пуњача за електричне аутомобиле</li> <li>• Имплементацију решења паметних зграда на објектима јавних институција због регулације потрошње енергије на грејање, хлађење и расвету где се расипа највећа количина енергије (пилот пројекат).</li> <li>• Примену решења за регулацију потрошње енергије на грејање, хлађење и расвету</li> <li>• Израду детаљног плана решења за начин прикупљања отпада, начин праћења напуњености канти или контејнера за отпад и имплементацију софтверског решења са аналитиком за најефикаснији начин обиласка руте при прикупљању отпада, а потом и спровођење тог плана</li> <li>• Примену решења за даљинско читање потрошње воде.</li> </ul> <p>Ове подсистеме могуће је проширити системима за:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Праћење временских услова локално на подручјима општине и обавештавање пољопривредника у случају погоршања временских услова</li> <li>• Праћење параметара загађења ваздуха,</li> </ul> <p>као и постављањем паметних клупа за пуњење мобилних телефона или тротинета.</p>	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	1.000.000,00 РСД за израду студије (износ преосталих потребних финансијских средстава биће одређен након израде студије)
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, ИПА фондови, средства РС
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“, ЈП за путеве Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно
<b>Мера 7.7: Уређење простора у насељу</b>	
<p><b>Опис мере:</b></p> <p>У оквиру ове мере општина ће радити на изградњи, реконструкцији, одржавању и коришћењу јавних и</p>	

зелених површина и других јавних објеката који су од значаја за живот грађана.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	10.000.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, ИПА фондови, средства РС
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“, ЈП за путеве Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно

## Приоритетни циљ 8: Унапредити квалитет саобраћајне инфраструктуре и повећати безбедност у саобраћају

За становништво општине Љубовија је од изузетне важности да се у наредном планском периоду ради на решавању изазова који карактеришу саобраћајну инфраструктуру и повећању безбедности свих учесника у саобраћају.

Имајући у виду да државни пут од моста „Братољуб“ ка превоју Прослоп и даље према ауто-путу „Милош Велики“ пролази кроз најгушћи део насеља Љубовија, Општина ће у наредном планском периоду нарочиту пажњу посветити решавању тог изазова.

Када су у питању државни путеви, Општина Љубовија ће радити на изградњи тротоара и на овим путевима, јер је неопходно да се повећа безбедност пешака на државним путевима који пролазе кроз подручје општине.

Општински путеви представљају најважније саобраћајнице у насељеним местима. Путеве овог ранга поред развоја путне мреже у смислу повећања укупне дужине општинских путева неопходно је унапредити и у погледу реконструкције основних елемената трасе, јер су ови путеви поред неасфалтираних деоница најчешће са неодговарајућим (малим) радијусима хоризонталних кривина и нерегулисаним одводњавањем коловоза. У оквиру овог приоритетног циља ће се радити на даљој санацији и реконструкцији, као и асфалтирање појединих деоница локланих путева. Циљ Општине Љубовија је да се „асфалт доведе“ до центра сваког села, као и да се обезбеде квалитетни путеви до свих значајних културно-историјских и туристичких локалитета.

Општина ће радити и на решавању проблема паркирања у градском језгру, као и изградњи, реконструкцији и рехабилитацији улица у градском језгру.

У наредном планском периоду спроводиће се и друге мере које доприносе повећању безбедности у саобраћају, као што је едукација учесника у саобраћају, постављање хоризонталне и вертикалне саобраћајне сигнализације, као и видео надзора на саобраћајницама.

### Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Укупна дужина општинских путева (км)	126,5 (2021.)	138,5 (2030.)	Аналитички сервис ЈЛС (РСЈП)
Дужина општинских путева са	64,5 (2021.)	109,5 (2030.)	Аналитички сервис

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
савременим коловозом (%)			ЈЛС (РСЈП)
Број доступних паркинг места	190 (2022.)	290 (2030.)	Извештај Одељења за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове
Укупан број саобраћајних незгода са настрадалим (погинулим и повређеним) лицима	20 (2021.)	<15 (2030.)	Извештај Агенције за безбедност саобраћаја

## Кључне мере за постизање приоритетног циља

<b>Мера 8.1: Израда студија и планских докумената за унапређење саобраћаја на територији општине са посебним освртом на везу мост Братољуб – превој Прослоп</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере израдиће се студија и планови детаљне регулације за унапређење саобраћаја којим ће се обезбедити безбеднији и бржи проток роба и услуга кроз територију општине. Имајући у виду да пут од моста Братољуб ка превоју Прослоп и даље према ауто-путу „Милош Велики“ пролази кроз најгушћи део насеља Љубовија, неопходно је нарочито се посветити решавању тог изазова.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	20-30.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија, буџет Општине Љубовија, ИПА фондови, други фондови
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈП за путеве Љубовија, ЈП „Путеви Србије“
<b>Период спровођења:</b>	средњорочно
<b>Мера 8.2: Решавање проблема паркирања у градском језгру</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере изградиће се нова паркинг места у градском језгру. Такође ће се радити на унапређењу управљања, превасходно увођењем система наплате.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	5-10.000.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, јавно-приватно партнерство
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно

<b>Мера 8.3: Изградња, реконструкција и рехабилитација локалних и некатегорисаних путева у селима</b>	
<b>Опис мере:</b> У оквиру ове мере радиће се изградња, реконструкција и рехабилитација локалних и некатегорисаних путева у сеоским срединама по приоритетима.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	50-100.000.000,00 динара годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, Република Србија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈП за путеве Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 8.4: Изградња, реконструкција и рехабилитација локалних и некатегорисаних путева до културно-историјских и туристичких локалитета</b>	
<b>Опис мере:</b> У оквиру ове мере радиће се изградња, реконструкција и рехабилитација локалних и некатегорисаних путева до локалитета који има културно-историјски и туристички значај.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	20-30.000.000,00 динара годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, Република Србија, ИПА фонд, други фондови
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈП за путеве Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 8.5: Изградња, реконструкција и рехабилитација улица у градском језгру</b>	
<b>Опис мере:</b> У оквиру ове мере радиће се изградња, реконструкција и рехабилитација улица у градском грађевинском подручју.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	50-100.000.000,00 динара годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, Република Србија, ИПА фонд, други фондови
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈП за путеве Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 8.6: Изградња тротоара уз државне путеве</b>	

<b>Опис мере:</b>	
Сврха ове мере је да се повећа безбедност пешака на државним путевима који пролазе кроз подручје општине.	
Приоритет су деонице у зонама школа.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	20-30.000.000,00 динара годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, Република Србија, ИПА фонд, други фондови
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈП за путеве Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 8.7: Унапређење безбедности саобраћаја</b>	
<b>Опис мере:</b>	
У оквиру ове мере предвиђено је постављање хоризонталне и вертикалне саобраћајне сигнализације, као и видео надзора на саобраћајницама.	
Ова мера обухвата и едукацију учесника у саобраћају.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	1-2.000.000,00 динара годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија (Фонд за безбедност саобраћаја), Република Србија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈП за путеве Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	континуирано

## Приоритетни циљ 9: Обезбедити континуирано снабдевање домаћинства и привреде довољном количином воде за пиће

У времену енергетске кризе, климатских промена које утичу на количину воде која се може користити за пиће и повећању броја заинтересованих корисника и могуће постојање нелегалних прикључака, приоритетни циљ је унапређење водоснабдевања како би се свим заинтересованим грађанима и привреди обезбедило континуирано снабдевање довољном количином воде за пиће.

Под појмом губитак у систему водоснабдевања подразумева се свака производња воде која није стигла до крајњег потрошача тј. корисника. Систем водоснабдевања у општини Љубовија је врло разурен с обзиром на укупан број корисника тј. потрошача, па у том систему постоји пуно критичних или слабих тачака које могу да проузрокују губитке. Делимичном заменом дотрајале и старе водоводне мреже смањују се и губици, али то је дуготрајан процес, те појаву губитка у систему водоснабдевања није могуће свести на нулу. Поред дотрајале водоводне мреже, на губитке у систему водоснабдевања утиче и застарела аутоматика и непостојање резервоара већих капацитета на водоводним правцима у Црнци, Горњој Љубовићи и Горња Трешњица.

У периоду 2024-2030.године за остварење овог приоритетног циља општина планира следеће:

- замена дотрајале водоводне мреже, посебно у улицама које ће бити реконструисане,
- повећање капацитета изворишта Грабовица
- изградња резервоара на водоводним правцима узводно и низводно од Љубовије и према Прослопу,

набавка потребне аутоматике за контролу пумпи у црпној станици и резервоарима..

### Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Губици на водоводној мрежи (%)	48 (2022.)	35 (2030.)	Извештај ЈКП „Стандард“

### Кључне мере за постизање приоритетног циља

<b>Мера 9.1 Замена дотрајале и изградња нове водоводне мреже</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере спровешће се замена дотрајале водоводне мреже у улицама: Дринска, Првوماјска, Милана Тешића, део Карађорђевог, Петра Сокољанина, Молерова, Вука Караџића и Студеничкаи изградња нове водоводне мреже у приградским насељима, Горња Трешњица и Грачаница.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	450.000,00 евра
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија и буџет Општине Љубовија,
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“ Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	дугорочни
<b>Мера 9.2: Повећање капацитета изворишта Грабовица</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере изградиће се инфилтрациони базен у сврху повећавања капацитета изграђених бунара.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	300.000,00 евра
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија и буџет Општине Љубовија,
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“ Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	краткорочно
<b>Мера 9.3: Изградња резервоара на водоводним правцима узводно и низводно од Љубовије и према Прослопу</b>	

<b>Опис мере:</b>	
У оквиру ове мере радиће се на изградњи три базена запремине по 200м <sup>3</sup> на локацијама Горња Трешњица, Црнча и Горња Љубовија.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	300 000,00 евра
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија и буџет Општине Љубовија,
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“ Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	средњорочно
<b>Мера 9.4: Успостављање аутоматизације целог водоводног система</b>	
<b>Опис мере:</b>	
У оквиру ове мере спровешће се замена постојеће старе аутоматике на изворишту „Грабовица“ и постављање нове аутоматике на изворишту „Грабовица“ и на пратећим водоводним објектима.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	400.000,00 евра
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија и буџет Општине Љубовија,
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“ Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	средњорочно
<b>Мера 9.5: Побољшање водоснабдевања у брдско планинским деловима општине</b>	
<b>Опис мере:</b>	
У оквиру ове мере прво ће урадити се студије (елаборати) који ће дефинисати водни потенцијал који се може искористити за водоснабдевање у брдско планинским деловима општине, а потом донети одлуке о наредним детаљнијим пројектима водоснабдевања.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	5.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Република Србија и буџет Општине Љубовија,
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЈКП „Стандард“ Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно



# Опис приоритетних циљева и мера за развојни правац: ДРУШТВЕНО БЛАГОСТАЊЕ

## Приоритетни циљ 10: Повећати доступност и квалитет услуга социјалне заштите

У оквиру овог приоритетног циља радиће се на повећању доступности и квалитета услуга социјалне заштите. То превасходно подразумева проширење услуге помоћи у кући и повећање броја корисника новчане помоћи, а пре тога неопходно је изменити одлуку о социјалној заштити, јер важећа одлука не подржава постојеће услуге помоћ у кући и лични пратилац које су већ имплементирани.

Мере које планирају да се спроведу у оквиру овог приоритетног циља ће бити, између осталог, усмерене на обезбеђење континуитета спровођења услуга помоћ у кући и личног пратиоца уз правовремено обавештавање корисника ради подношења захтева у ЦСР због процене и израде упута; и обезбеђење услуге дневног боравка која је успостављена важећом одлуком, а што подразумева пораст броја корисника (инвалидних лица-деца, стари, одрасли (урођени и стечени)).

У оквиру овог приоритетног циља имплементираће се право на увећану једнократну помоћ и дефинисати највећи износ као и потребе за опредељивање, као и право на помоћ у натури-огрев за најугроженија домаћинства, по процени ЦСР. Општина Љубовија ће такође обезбедити новчана средства за плаћање услуга саветовања, по упутима ЦСР.

С обзиром да у општини Љубовија недостају здравствене амбуланте на селу (које су некад постојале) и да је повећан број социјално незбринутих који оптерећују здравствени систем, у оквиру овог приоритетног циља радиће се на успостављању и раду мобилних тимова за подршку старијим лицима.

У оквиру овог приоритетног циља пружиће се правна и финансијска подршка цивилном сектору ради регистрација удружења које би се бавило услугама из социјалне заштите чиме би се олакшало пружање истих. Додатно, радиће се на едукацији запослених у области социјалне политике (локална самоуправа, ЦСР, Дом здравља, основна и средња школа, ПУ и др.) и јачању сарадње између различитих актера (изабраних представника месних заједница, јавним установа, предузећа и др.) ради откривања проблема и превенирања.

### Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Еквивалентан број корисника услуге помоћи у кући <sup>8</sup>	4 <sup>9</sup> (2021)	23 <sup>10</sup> (2030.)	Извештај Центра за социјални рад
Општа стопа обухвата старијих услугом помоћи у кући - удео корисника услуге помоћ у кући 65+ у укупној популацији	1,07 <sup>11</sup> (2021.)	1,4 (2030.)	Извештај Центра за социјални рад

<sup>8</sup>Еквивалентан број корисника (ЕБК) рачуна се на основу претпоставке једнаком интензитету и трајању пружања услуга свим корисницима, по моделу два сата дневно пет дана у недељи током 12 месеци.

<sup>9</sup>Пошто се у општини Љубовија услуга у 2021. години пружала 2 дана седмично по 2 сата током два месеца, ЕБК је умањена 15 пута у односу на број корисника.

<sup>10</sup>Овај ЕБК одговара пружању услуге за 70 корисника два сата дневно 2 дана у недељи током 10 месеци.

<sup>11</sup>Изведен показатељ: Број корисника услуге старости 65+ (извор: ЦСР) у односу на укупну популацију 65+ (извор: Аналитички сервис ЈЛС)

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
65+ у општини (%)			
Хипотетичка стопа обухвата старијих услугом помоћи у кући - удео еквивалентног броја корисникапомоћи у кући 65+ у укупном броју становника старијих од 65 година (узимајући у обзир и број месеци обезбеђивања услуге и интензитет подршке у току недеље) (%)	0,07 (2021.)	0,6 (2030.)	Извештај Центра за социјални рад

## Кључне мере за постизање приоритетног циља

Мера 10.1: Изградња новог објекта за Центар за социјални рад	
<b>Опис мере:</b>	<p>Израђен је урбанистички пројекат и комплетна пројектно-техничка документација за објекат који је намењен Центру за социјални рад, као и НСЗ и ПИО фонду.</p> <p>Овај објекат је један од националних приоритета у области социјалне заштите, здравства и образовања, па су финансијска средства предвиђена буџетом РС.</p> <p>Општина Љубовија ће управљати пројектом изградње до издавања употребне дозволе.</p>
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	90.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	РС, буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Министарство за јавна улагања
<b>Период спровођења:</b>	Дугорочно
Мера 10.2: Развој и проширење стандардизованих услуга социјалне заштите	
<b>Опис мере:</b>	<p>У оквиру ове мере радиће се на развоју и проширењу услуге личног пратиоца и услуге помоћи у кући. Другим речима, повећаће се број корисника, успоставити континуитет у пружању услуга тако да онебуду доступне 10 месеци у континуитету током године.</p> <p>С обзиром да су корисници услуга социјалне заштите углавном из категорије стари и одрасли у оквиру ове мере неопходно је обезбедити и увећану једнократну помоћ за изузетне ситуације (на пример; куповина грева минимално 10 м<sup>3</sup>, обезбеђивање средстава приликом смрти корисника који нема сроднике, за укључење искључене струје, за прикључак воде, трошкови лечења и сл.).</p> <p>У складу са будућим потребама радиће се на проширењу и успостављању и других стандардних услуга социјалне заштите.</p>
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	14.000.000,00 РСД годишње (5.000.000,00 – услуга лични пратилац; 4.000.000,00 услуга помоћ у кући; 5.000.000,00 – увећана једнократна помоћ)

<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЦСР, лиценцирани пружалац услуга
<b>Период спровођења:</b>	Континуирано (сваке године)
<b>Мера 10.3: Успостављање и рад мобилних тимова за подршку старијим лицима</b>	
<b>Опис мере:</b>	
<p>С обзиром да у општини Љубовија недостају здравствене амбуланте на селу (које су некад постојале) и да је повећан број социјално незбринутих који оптерећују здравствени систем, у оквиру овог приоритетног циља радиће се на успостављању и раду мобилних тимова за подршку старијим лицима.</p> <p>Мобилне тимови ће чинити геранто-домаћице, представници Дома здравља и ЦСР, чији задатак би био да заједно обилазе најугроженија домаћинства, нарочито у сеоском подручју.</p> <p>Додатно, циљ је да се у рад и подршку мобилним тимовима укључи што већи број волонтера.</p>	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	200.000,00 годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЦСР, Дом здравља, Црвени крст
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 10.4: Едуковање запослених и унапређење сарадње између различитих актера социјалне политике у локалној заједници у циљу превентивног деловања</b>	
<b>Опис мере:</b>	
<p>Сврха ове мере је да се унапреде компетенције запослених у ЦСР, Општинској управи и другим институцијама и организацијама у области социјалне заштите, као и да се подрже регистрована удружења са подручја општине Љубовија која би се бавила услугама из социјалне заштите.</p> <p>У оквиру овог приоритетног циља организоваће се едукације запослених и активиста у области социјалне политике (локална самоуправа, ЦСР, Дом здравља, основна и средња школа, ПУ, удружења грађана и др.) и јачању сарадње између различитих актера (изабраних представника месних заједница, јавних установа, предузећа, удружења грађана и др.) ради откривања проблема и превенирања.</p> <p>У оквиру мере радиће се на унапређењу сарадње са различитим актерима социјалне заштите не само на локалном нивоу, већ и на окружном/регионалном како би се успоставиле нове услуге социјалне заштите у складу са потребама корисника.</p>	
<b>Тип мере:</b>	информативно-едукативна
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	200.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, ресорно министарство
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ЦСР, удружења грађана, центри за социјални рад суседних ЈЛС

<b>Период спровођења:</b> континуирано (сваке године)	
<b>Мера 10.5: Унапређење информисања грађана о правима из области социјалне заштите</b>	
<b>Опис мере:</b>	
У оквиру ове мере ће се радити на унапређењу информисања грађана о правима из области социјалне заштите. Унапредиће се консултативни процес ЈЛС са грађанима, институцијама и удружењима, у циљу препознавања њихових потреба и проблема (било директно, било преко сајта или друштвених мрежа). Мера подразумева примену и спровођење метода и активности као што су: увођење online или телефонског формата за услуге где је то могуће (нпр. психолошка подршка); радионице дигиталног описмењавања за кориснике услуга; увођење опције читања текстова на сајту за слепе и слабовиде особе; теренске информативне посете руралним и другим насељима за која се процени да немају приступ интернету или имају велики број неписмених и/или дигитално неписмених; представљање услуга кроз титловане видео формате за слепе и слабовиде, као и за глуве и наглуве особе; организовано представљање услуга у удружењима која окупљају кориснике.	
<b>Тип мере:</b> информативно-едукативна	
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b> 50.000,00 РСД годишње	
<b>Могући извори финансирања:</b> Буџет Општине Љубовија	
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b> Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)	
<b>Други учесници у спровођењу:</b> ЦСР, Дом здравља, Полиција, ОШ, СШ, удружења грађана	
<b>Период спровођења:</b> континуирано (сваке године)	

## Приоритетни циљ 11: Повећати обухват деце предшколским васпитањем и образовањем

У оквиру овог приоритетног циља радиће се превасходно на подизању капацитета Предшколске установе „Полетарац“, чиме би се допринело и повећању обухвата деце предшколским васпитањем и образовањем.

У наредном периоду ће се спровести трећа, завршна фаза на доградњи, реконструкцији и адаптацији објекта ПУ „Полетарац“ и набавци неопходне опреме.

### Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Обухват деце узраста 0-3 године предшколским васпитањем и образовањем (%)	10,9 (2021.)	50 (2030.)	Аналитички сервис ЈЛС (РСЈП)
Обухват деце од 3 године до поласка у ППП предшколским васпитањем и образовањем (%)	55,3 (2021.)	80 (2030.)	Аналитички сервис ЈЛС (РСЈП)
Обухват деце припремним предшколским програмом (ППП) у упоредивим општинама (%)	86,7 (2021.)	98 (2030.)	Аналитички сервис ЈЛС (РСЈП)

## Кључне мере за постизање приоритетног циља

<b>Мера 11.1: Доградња, реконструкција и адаптација објекта ПУ „Полетарац“ и набавка неопходне опреме</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере спровешће се трећа фаза пројекта који обухвата изградњу још четири просторије за боравак деце, у продужетку постојећег објекта и набавку потребне опреме и намештаја. Током прве две фазе изграђена је једна просторија капацитета 20-25 корисника и спроведени су остали радови на реконструкцији соба, кухиње и др. Са реализацијом треће фазе капацитети ПУ „Полетарац“ ће се повећати за 100 корисника, односно обезбедиће се услови за смештај све деце са подручја општине Љубовија чији родитељи су заинтересовани за коришћење ове услуге. Техничка документација је урађена и издата је грађевинска дозвола.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	60.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, ИПА фонд, међународне организације, Република Србија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ПУ „Полетарац“
<b>Период спровођења:</b>	Краткорочно (1-3 год.)

## Приоритетни циљ 12: Превенирати насиље и повећати безбедност деце и ученика у установама образовања

У оквиру овог приоритетног циља Општина Љубовија ће, у складу са својим надлежностима, помоћи образовним установама да за сву децу осигурају безбедне и оптималне услове за несметан боравак и рад, као и заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања.

Општина Љубовија ће радити на увођењу система видео надзора у објектима образовних установа.

Такође ће обезбедити подршку раду тимова за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања у установама, и то како приликом спровођења превентивних активности (као што су на пример: реализација трибина, радионица на тему превенције насиља за ученике, родитеље и запослене, организовању информативних и едукативних кампања које доприносе сензибилисању јавности), тако и приликом спровођења активности интервенције, а које захтевају учешће различитих актера са локалног нивоа.

### Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Број објеката основног образовања у којима је обезбеђен видео надзор у односу на укупан број објеката основног образовања (%)	23,5 (2022.)	100 (2030.)	Извештај Општинске управе
Повећање средње оцене испитаника-	-	20 (2030.)	Извештај Општинске

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
родитеља о личном осећају безбедности њихове деце у установама образовања у односу на средњу оцену у 2024. години (%)			управе

## Кључне мере за постизање приоритетног циља

Мера 12.1: Увођење видео надзора у објектима основног образовања	
<b>Опис мере:</b> У оквиру ове мере у објектима основних школа ће се sukcesивно увести видео надзор.	
<b>Тип мере:</b> обезбеђење добара и пружање услуга	
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	(биће накнадно дефинисано)
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, Република Србија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Основне школе
<b>Период спровођења:</b> Средњорочно (до 2028. године)	
Мера 12.2: Подршка установама образовања у превенцији насиља	
<b>Опис мере:</b> У оквиру ове мере пружиће се подршка раду тимова за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања у установама, што, између осталог подразумева: помоћ у реализацији трибина, радионица на тему превенције насиља за ученике, родитеље и запослене, подршка наставницима у похађању едукативних програма, организовање информативних и едукативних кампања које доприносе сензибилисању јавности када је превенција насиља у питању и др. Локална самоуправа ће се, заједно са другим актерима на локалном нивоу укључити и у спровођење активности интервенције, када то ситуација захтева. У оквиру ове мере ће се у сарадњи са установама образовања организовати анкетање родитеља на годишњем нивоу у коме би се мерио њихов лични осећај када је безбедност њихове деце у установама образовања у питању.	
<b>Тип мере:</b> Информативно-едукативна	
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	(биће накнадно дефинисано)
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, Република Србија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ПУ „Полетарац“, основне школе, Средња школа
<b>Период спровођења:</b> континуирано	

## Приоритетни циљ 13: Прилагодити капацитете у спорту потребама грађана

У оквиру овог приоритетног циља отвориће се предузеће за управљање и одржавање спортских објеката како би се унапредио процес одржавања спортске инфраструктуре.

Планирано је да се у периоду 2024-2030. године спроведу следеће мере које доприносе унапређењу спортске инфраструктуре, и то: изградња фудбалског терена са вештачком подлогом, изградња балон сале, изградња мултифункционалне спортске хале и изградња отвореног базена.

У оквиру овог приоритетног циља Општина Љубовија ће такође пружити подршку едукацији спортских стручњака и спортских радника.

### Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Број активних спортиста старости 0-6 година у односу на укупан број становника исте старости (%)	2,9 (2021.)	10 (2030.)	Спортски савез општине Љубовија – резултати истраживања
Број активних спортиста старости 7-14 година у односу на укупан број становника исте старости (%)	35,9 (2021.)	40 (2030.)	Спортски савез општине Љубовија – резултати истраживања
Број активних спортиста старости 15-18 година у односу на укупан број становника исте старости (%)	16,6 (2021.)	25 (2030.)	Спортски савез општине Љубовија – резултати истраживања
Број активних спортиста старости 19 и више година у односу на укупан број становника исте старости (%)	3,2 (2021.)	5 (2030.)	Спортски савез општине Љубовија – резултати истраживања

### Кључне мере за постизање приоритетног циља

Мера 13.1: Унапређење процеса одржавања спортске инфраструктуре	
<b>Опис мере:</b>	Ова мера је приоритизована, јер у општини Љубовија не постоји предузеће које је надлежно за управљање и одржавање спортских објеката, што негативно утиче и на само стање спортске инфраструктуре. У оквиру ове мере ће се отворити/успоставити предузеће за управљање и одржавање спортских објеката, што, између осталог подразумева спровођење следећих активности: доношење одлуке, регистравање предузећа, ангажовање људи, едукација ангажованих, опремање и др. Новоосновано предузеће ће радити на одржавању постојеће и нове спортске инфраструктуре (отворених терена, Спортског комплекса ФК „Дрина“ и др.).
<b>Тип мере:</b>	институционално-управљачко-организациона
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	10.000.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија



<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Локална самоуправа
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	-
<b>Период спровођења:</b>	Отварање предузећа – краткорочно Остале активности – у континуитету
<b>Мера 13.2: Изградња фудбалског терена са вештачком подлогом</b>	
<b>Опис мере:</b> Постојећи капацитети за фудбал не задовољавају потребе, односно на њима не могу да се спроводе тренажне и такмичарске активности на адекватан начин. Вештачком подлогом би се проширили капацитети за фудбал и терени би били доступни већем броју корисника. Изградњом овог терена додатно би се допринело бољим условима за развој спортског туризма. За ову меру урађена је пројектно-техничка документација.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	34.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Будет Општине Љубовија, ИПА фонд, донатори, надлежни грански савез
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Општински фудбалски савез, фудбалски клубови на територији општине Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	Краткорочно (до 3 године)
<b>Мера 13.3: Изградња балон сале</b>	
<b>Опис мере:</b> Ова мера је приоритизована јер је неопходно обезбедити услове за тренинге у фудбалу у зимском периоду и при лошијим временским условима, нарочито када су у питању најмлађи корисници. Изградњом балон сале, поред капацитета за развој аматерског и рекреативног спорта и организовање спортских такмичења, створили би се додатни услови и за развој спортског туризма. Пројектно-техничка документација је у изради.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	Износ финансијских средстава ће бити накнадно дефинисан (по завршетку израде пројектно техничке документације)
<b>Могући извори финансирања:</b>	Будет Општине Љубовија, ИПА фонд, донатори, надлежни грански савез
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Општински фудбалски савез, фудбалски клубови на територији општине Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	Средњорочно
<b>Мера 13.4: Изградња мултифункционалне спортске хале</b>	
<b>Опис мере:</b>	



Сала Гимназије, која се тренутно користи за одржавање тренинга и такмичења не испуњава услове за одржавање самих такмичења, нема капацитете за све заинтересоване стране (за све клубове, за рекреативце и сл.) и није адекватна за развој других спортова (као на пример: рукомет, фудсал и др.) због својих димензија и пратећих садржаја.

Са изградњом мултифункционалне спортске хале решили би се ови проблеми. Додатно, клубови који се пласирају у веће рангове такмичења могли би да буду домаћини (што тренутно није могуће), а поред кошарке, одбојке, каратеа, стоног тениса, могле би се развијати и нове гране спорта као што су рукомет и фудсал.

Значајно је и што ће се у оквиру хале обезбедити и просторије за саме клубове, чиме ће им у великој мери бити олакшан рад и функционисање.

И ова мера доприноси побољшању услова општине Љубовија за развој спортског туризма.

Обезбеђена су финансијска средства за израду урбанистичког пројекта.

<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	Износ финансијских средстава ће бити накнадно дефинисан (по завршетку израде пројектно техничке документације)
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, Министарство спорта, ИПА фонд, донатори
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Спортски савез
<b>Период спровођења:</b>	дугорочно

#### Мера 13.5: Изградња отвореног базена

##### Опис мере:

Завршена је пројектно-техничка документација, издата је грађевинска дозвола и завршена прва фаза радова у вредности од 15 милиона динара.

У оквиру комплекса планирана су два базена: један димензија 25 x 12,5м за одрасле и други димензија 4 x 12,5 м за децу и пратећи садржаји (свлачионице, тушеви, тоалети, кафе бар, билетарница и канцеларије).

<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	100.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Министарство туризма, буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за привреду, урбанизам, грађевинске, стамбене, инспекцијске и имовинско-правне послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	
<b>Период спровођења:</b>	Краткорочно

#### Мера 13.6: Подршка едукацији спортских стручњака и спортских радника

##### Опис мере:

У оквиру ове мере подржаће се спортски стручњаци и спортски радници у стицању одређених спортских звања и добијању неопходних лиценци потребних за рад у спорту. На тај начин би се повећао број спортских стручњака и радника који имају право (лиценцу) за рад, а што би омогућило да се што већи број деце, младих и одраслих укључи у што већи број различитих спортова.

Додатно, ова подршка би омогућила едукацију спортских радника како би могли на адекватан начин да

воде и организују рад клубова у складу са свим законским одредбама дефинисаним Законом о спорту и локалним правилницима у области спорта.	
<b>Тип мере:</b>	информативно-едукативна
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	300.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, Спортски савез Србије, ресорно министарство, надлежни грански савези
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Спортски савез, клубови
<b>Период спровођења:</b>	Континуирано

## Приоритетни циљ 14: Унапредити понуду у области културе

Мере планиране у оквиру овог приоритетног циља треба да допринесу унапређењу понуде у области културе.

Општина Љубовија планира да успостави установу културе која би била кровна организација за ову област. Додатно, радило би се на промоцији културних садржаја/програма, као и проширењу постојећих културних манифестација и успостављању нових.

Планирано је да се реконструише Библиотека „Милован Глишић“ и у оквиру ње опреми завичајно одељење. Такође је планирана и реконструкција старе школе и отварање Музеја Азбуковице.

С обзиром да општина Љубовија има два аматерска позоришта: АП „Александар Јоковић“ које већ 10 година ради у оквиру Библиотеке „Милован Глишић“ и Љубовијско драмско позориште, као и дечији драмски студио „Кукумиш“, у наредном периоду у плану је организовање аматерског позоришног фестивала, као и других фестивала.

### Показатељи учинка

Показатељ учинка (индикатор) са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Број становника општине Љубовија који су учествовали у креирању програма културне продукције и уметничког стваралаштва у односу на укупан број становника (годишње) (%)	2 (2021.)	5 (2030.)	Извештај Одељења за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове (до оснивања кровне установе културе)
Укупан број посетилаца културних догађаја (годишње)	1.200 (2021.)	3.000(2030.)	Извештај Одељења за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове (до оснивања кровне установе културе)

## Кључне мере за постизање приоритетног циља

<b>Мера 14.1: Успостављање центра за културукао кровнеустанове културе</b>	
<b>Опис мере:</b>	Ова мера је приоритизована, јер у општини Љубовија не постоји кровна установа културе, која би управљала свим културним дешавањима и артикулисала културне потребе грађана. У оквиру ове мере ће се успоставити центар за културу, што, између осталог подразумева спровођење следећих активности: доношење одлуке, регистравање/пререгостровањеустанове, ангажовање особља, опремање и др.
<b>Тип мере:</b>	институционално-управљачко-организациона
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	5.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Локална самоуправа
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	-
<b>Период спровођења:</b>	средњерочно
<b>Мера 14.2: Адаптација простора у згради Библиотеке „Милован Глишић“ за потребе формирања завичајног одељења</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере обезбедиће се простор у згради Библиотеке и привести намени за потребе завичајног одељења. У оквиру завичајног одељења сакупљаће се, обрађивати и чувати грађа од значаја за баштину овог краја.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	2.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, Министарство културе
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Библиотека „Милован Глишић“
<b>Период спровођења:</b>	краткорочно
<b>Мера 14.3: Реконструкција старе школе и отварање Музеја Азбуковице</b>	
<b>Опис мере:</b>	Ова мера је приоритизована јер је веома важно да се прикупи и сачува баштина Азбуковице, да се поправи културна понуда, а самим тим да се допринесе унапређењу туристичке понуде. Са отварањем овог Музеја створили би се услови за проучавање историје, спровођење археолошких, историјских, етнолошких и других истраживања У току је израда пројектно-техничке документације. Овај објекат би имао више намена. Поред музеја, планирано је да простор користи и Музичка школа.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	(износ потребних финансијских средстава биће утврђен након израде ПТД која је у току)
<b>Могући извори финансирања:</b>	Министарство културе, буџет Општине Љубовија, ИПА фонд, донатори

<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Библиотека, Музичка школа, Министарство културе, Завод за заштиту споменика културе
<b>Период спровођења:</b>	краткорочно (до 3 године)
<b>Мера 14.4: Промоција културних садржаја/програма</b>	
<b>Опис мере:</b>	Ова мера укључује медијску промоцију и промоцију у школама културних садржаја. Такође подразумева и учешће на манифестацијама, сајмовима, смотрима народног и уметничког стваралаштва у земљи и иностранству.
<b>Тип мере:</b>	
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	1.000.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Библиотека „Милован Глишић“, КУД Азбуковица, удружења грађана
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 14.5: Унапређење постојећих културних манифестација и успостављање нових</b>	
<b>Опис мере:</b>	У оквиру ове мере радиће се на проширењу постојећих и успостављању нових културних манифестација. Радиће се на организовању позоришних фестивала (аматерског позоришног фестивала, дечијег позоришног фестивала и сл.), филмског фестивала, као и организовању смотре културно-уметничких друштава. На овај начин се унапређује културна понуда, а истовремено доприноси и туристичкој атрактивности општине Љубовија.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	3.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Министарство културе, буџет Општине Љубовија, међународне организације
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	КУД Азбуковица, Библиотека „Милован Глишић“, удружења грађана
<b>Период спровођења:</b>	континуирано

## Приоритетни циљ 15: Допринети повећању доступности услуга здравствене заштите

У оквиру овог приоритетног циља радиће се на повећању доступности услуга здравствене заштите.

Општина Љубовија ће подржати Дом здравља како би унапредили услуге превентивне заштите, а такође унапредили и услугу кућног лечења како би се повећала њена доступност већем броју пацијената.

С обзиром да се ради о руралној средини и да су услуге за многе становнике тешко доступне, због непостојања многих специјалистичких здравствених услуга и великих издатака за прегледе, у оквиру овог приоритетног циља, локална самоуправа ће, у сарадњи са Домом здравља радити на проналажењу решења за долазак специјалиста који би обављали прегледе у Дому здравља. Такође ће сесагледати законске могућности и капацитети за палијативно збрињавање у Дому здравља.

### Показатељи учинка

Показатељ учинка (индикатор) са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Процент превентивних прегледа у укупном броју прегледа одраслог становништва (%)	4,47 (2022)	20 (2030)	Извештај Дома здравља
Обухват регистрованих корисника старијих од 65 година вакцинацијом против грипа	15,93 (2022)	50 (2030)	Извештај Дома здравља

### Кључне мере за постизање приоритетног циља

Мера 15.1: Подршка унапређењу услуге кућног лечења и палијативног збрињавања	
<b>Опис мере:</b>	Сврха ове мере је да се помогне Дому здравља да унапреди услугу кућног лечења и палијативног збрињавања. За те потребе набавиће се санитетска возила и возила за службу кућне неге као и палијативног збрињавања. У складу својим надлежностима, Општина Љубовија ће подржати Дом здравља у решавању проблема недостатка кадрова. Такође ће учествовати у финансирању едукације кадрова и у складу са приликама стимулисати будуће кадрове путем стипендија. У оквиру мере ће се радити и на промоцији медицинске струке по основним школама.
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	10.000.000,000 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, међународни и домаћи фондови
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Дом здравља Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	средњорочно
Мера 15.2: Промоција здравих стилова живота	
<b>Опис мере:</b>	Сврха ове мере је да се подигне ниво информисања грађана о значају контроле и промоције здравља,

нарочито о значају превентивних прегледа и учешћа у скрининг програмима.	
У оквиру ове мере организоваће се радионице и предавања у сеоским месним заједноцама, подстандардним насељима и сл. Такође ће се израђивати постери, лифлети који ће се постављати на видна места. и	
Користиће се и друга доступна средства јавног информисања, као што су радио, телевизија, друштвене мреже и сл.	
<b>Тип мере:</b>	информативно-едукативна
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	200.000,00 РСД динара годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, међународни и домаћи фондови
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Дом здравља Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 15.3: Унапређење превентивног рада</b>	
<b>Опис мере:</b>	
У оквиру ове мере Општина Љубовија ће подржати Дом здравља у остваривању превентивног рада набавком опреме за дијагностику, као што је: стоматолошка, лабораторијска опрема, опрема за гинекологију и др.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	10.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, међународни и домаћи фондови
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Дом здравља Љубовија
<b>Период спровођења:</b>	средњорочно

## Опис приоритетних циљева и мера за развојни правац: ДОБРА УПРАВА

### Приоритетни циљ 16: Унапредити информисање грађана и повећати њихово учешћа у процесима планирања и доношења одлука

Општина Љубовија од 2018.године континуирано ради на успостављању и унапређивању механизма за укључивање грађана/грађанки у процес доношења одлука на локалном нивоу. У циљу развијања ове теме предузете су активности попут усвајања Локалног акционог плана за укључивање грађана у процес доношења одлука о трошењу средстава прикупљених по основу пореза на имовину у општини Љубовија, за период 2018. до 2021.године, усвајања Плана активности за укључивање грађана у процес доношења одлука о трошењу средстава прикупљених

по основу пореза на имовину у општини Љубовија, за период 2022. до 2025.године, спровођења пројекта „Удружимо се“ у сарадњи са Представништвом HELVETAS Swiss Intercooperation SRB, спроведен је пројекат „Укључивање жена у процес доношења одлука на локалном нивоу“ у сарадњи са организацијом SWISS PRO. Повећање обухвата грађана укључених у процес доношења одлука на локалном нивоу је један од приоритета ЈЛС чија ће успешна реализација омогућити успостављање већег степена поверења грађана у систем локалне самоуправе. У периоду од 2024. до 2030. је планирано да се настави са активностима усмереним ка консултацијама са грађанима, побољшање процеса спровођења и извештавања са одржаних јавних расправа, наставак спровођења пројекта „Удружимо се“. Планирано је да се у наведени процес укључи више запослених службеника у Општинској управи општине Љубовија, функционери ЈЛС и невладин сектор.

У оквиру овог приоритетног циља радиће се на унапређењу информисања грађана и повећању њиховог учешћа у процесима планирања и доношења одлука.

У наредном планском периоду Општина Љубовија ће радити на унапређењу регулаторног, организационог и финансијског оквира који доводи до бољег информисања грађана и повећања њиховог учешћа у процесима планирања и доношења одлука. Такође ће радити на спровођењу механизма за активно информисање грађана ради учешћа у локалном одлучивању, као и спровођењу механизма за консултовање и активно укључивање грађана у одлучивање о локалном буџету и поступку доношења локалних прописа и јавних политика.

### Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Број грађана укључених у буџетске процесе у односу на укупан број становника (%)	/ (2021.)	23 (2030.)	Извештај Одељења за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове
Број грађана укључених у процесе доношења локалних прописа и јавних политика у односу на укупан број становника (%)	/ (2021.)	20 (2030.)	Извештај Одељења за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове
Процент грађана (у односу на укупан број становника) који имају директну корист од буџетске подршке кроз програме за финансирање партиципативних пројеката у периоду 2024-2030. године (%)	-	20 (2030.)	Извештај Одељења за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове
Учешће грађанки у укупном броју грађана који имају директну корист од буџетске подршке кроз програме за финансирање партиципативних пројеката у периоду 2024-2030. (%)	-	50 (2030.)	Извештај Одељења за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове
Учешће осетљивих група (ОСИ, Роми, старији 65+) у укупном броју грађана који имају директну корист од буџетске подршке кроз програме за финансирање	-	20 (2030.)	Извештај Одељења за општу управу, друштвене делатности, заједничке и

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
партиципативних пројеката у периоду 2024-2030. (%)			скупштинске послове
Број удружења грађана активно укључених у јавне расправе	0 (2022.)	4(2030.)	Извештај Одељења за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове

## Кључне мере за постизање приоритетног циља

<b>Мера 16.1: Унапређење регулаторног, организационог и финансијског оквира</b>	
<b>Опис мере:</b>	
Сврха ове мере је да се направи основа (дефинисањем регулаторног, организационог и финансијског оквира) која доводи до бољег информисања грађана и повећања њиховог учешћа у процесима планирања и доношења одлука.	
То подразумева јачање капацитета за креирање и спровођење механизма за укључивање грађана у локалном одлучивању, као и развој система за праћење и партиципативну процену ефеката плана активности за укључивање грађана у процесе доношења одлука	
Радиће се на побољшању квалитета извештаја са јавних расправа, развоју и унапређењу механизма за веће укључивање на нивоу месних заједница, укључивању осетљивих група. Такође ће се радити на успостављању система за праћење укључивања грађана, а нарочито месних заједница, осетљивих група и сл.	
У оквиру ове мере радиће се на унапређењу финансијског оквира, што подразумева издвајање буџетских средстава за пројекте идентификоване кроз учешће грађана, пројекте за неразвијене руралне заједнице, за осетљиве категорије (укључујући пројекте за смањење родне неравноправности).	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	5.000.000,00 РСД годишње
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, међународне организације и други донатори
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Локална самоуправа
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Удружења грађана
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 16.2: Информисање, консултације и активно укључивање грађана</b>	
<b>Опис мере:</b>	
У оквиру ове мере радиће се на креирању и спровођењу механизма за активно информисање грађана ради учешћа у локалном одлучивању, као и спровођењу механизма за консултовање и активно укључивање грађана у одлучивање о локалном буџету и поступку доношења локалних прописа и јавних политика. Радиће се на обукама запослених у области информисања грађана, унапређењу и спровођењу плана информисања грађана о јавним расправама и другим облицима укључивања, информисања грађана на нивоу месних заједница, као и информисања осетљивих категорија грађана. Радиће се на обукама запослених у области консултовања и активног укључивања грађана у јавне расправе и друге облике укључивања грађана, као и спровођење партиципативних пројеката идентификованих кроз учешће грађана.	
На званичној интернет презентацији отвориће се сандуче за похвале, притужбе или молбе.	



У оквиру ове мере унапредиће се веб презентација. Користиће се инструкције дате у Уредби о ближим условима за израду и одржавање веб презентације органа, како би се унапредила структура и дизајн ове презентације.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	(биће накнадно дефинисано)
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, међународне организације, донатори
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	Удружења грађана
<b>Период спровођења:</b>	континуирано

## Приоритетни циљ 17: Унапредити квалитет услуга локалне самоуправе

Општина Љубовија се труди да унапреди квалитет услуга које у свакодневним активностима пружа грађанима/грађанкама. До 2023. године није вршено мерење задовољства квалитетом и доступношћу услуга локалне самоуправе. У наредном периоду је у плану да се грађани консултују на ову тему и да се разврстају активности и приоритети у циљу унапређења квалитета услуга. Циљ је да се грађани упознају са буџетским процесом и са лепезом услуга које Општина спроводи. Посебан акценат ће бити стављен на услуге социјалне заштите. Све даље анализе које буду вршене, имаће и мерила са становишта родног аспекта.

У оквиру овог приоритетног циља Општина Љубовија ће радити на унапређењу квалитета својих услуга. Прво ће се успоставити механизам за мерење задовољства корисника услугама које пружа локална самоуправа.

### Показатељи учинка

Показатељ учинка са јединицом мере	Базна вредност у базној години	Циљна вредност у циљној години	Извор провере
Просечно годишње повећање средње оцене задовољства корисника квалитетом услуга Општинске управе у периоду 2023-2030. (%)	- (2022.)	5 (2030.)	Извештај Одељења за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове
Број имплементираних функционалности у оквиру пословних процеса локалне самоуправе у периоду 2024-2030.	- (2022.)	4(2030.)	Извештај Одељења за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове

### Кључне мере за постизање приоритетног циља

**Мера 17.1: Успостављање механизма за мерење задовољства корисника услугама које пружа локална самоуправа**

#### Опис мере:

Сврха ове мере је да се успостави механизам за мерење задовољства корисника услугама које пружа

локлана самоуправа. То подразумева спровођење анкета (у згради Општинске управе и на сајту), директне контакте са грађанима и сл., а потом и унапређење процеса у локлавној самоуправи у складу са налазима/препорукама добијеним на основу испитивања задовољства корисника..	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	1.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа (Одељење за општу управу, друштвене делатности, заједничке и скупштинске послове)
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	ПУ „Полетарац“, ОШ, СШ, удружења грађана и други
<b>Период спровођења:</b>	континуирано
<b>Мера 17.2: Унапређење е-писарнице</b>	
<b>Опис мере:</b>	
Сврха ове мере је да се побољша приступ и квалитет услуга јавне управе.	
У оквиру ове мере потребно је имплементирати следеће функционалности које значајно доприносе унапређењу ефикасности пословних процеса и процеса доношења одлука, као и транспарентност целокупног процеса: 1) имплементација решења за скенирање документације; 2) имплементација решења за обавештавање подносилаца захтева о статусу предмета; 3) набавка скенера за потребе писарнице и процеса дигитализације документације; 4) примена новог модула за аутоматско креирање Архивске књиге.	
<b>Тип мере:</b>	обезбеђење добара и пружање услуга
<b>Процена потребних финансијских средстава:</b>	4.000.000,00 РСД
<b>Могући извори финансирања:</b>	Буџет Општине Љубовија, Република Србија
<b>Одговорност за координацију спровођења:</b>	Општинска управа
<b>Други учесници у спровођењу:</b>	-
<b>Период спровођења:</b>	краткорочно

## Примена Циљева одрживог развоја на локалном нивоу и усклађеност са ЕУ преговарачким поглављима


Процес реформи кроз који Република Србија тренутно пролази у сврху приступања ЕУ, као један од најприоритетнијих националних стратешких циљева, није достижан без процеса трансформације и реорганизације на локалном нивоу. С тим у вези планирање развоја унутар локалних самоуправа мора бити усклађено са приоритетима из преговарачких поглавља и са правним тековинама и главним правцима јавних политика ЕУ чије се спровођење одвија на нивоу градова и општина.

Агенда 2030 за одрживи развој Уједињених нација, која је усвојена 2015. године на самиту Уједињених нација, утврђује циљеве који се односе на три димензије одрживог развоја: економску, социјалну и димензију животне средине, чије остварење пре свега зависи од резултата спровођења на локалном нивоу. Агенда 2030, са својих 17 циљева одрживог развоја, 169 потциљева мерених помоћу 231 индикатора, представља смернице које свака земља треба да усвоји и прилагоди сопственим приоритетима.






Општина Љубовија се приликом дефинисања приоритетних циљева и мера, као и показатеља исхода Плана развоја општине Љубовија 2024-2030. године, водила принципима локализације Циљева одрживог развоја. Другим речима, препознати су приоритетни циљеве и мере које су од значаја за локалну самоуправу и чија реализација у мањој или већој мери доприноси постизању једног или више глобалних циљева.

Узимајући у обзир да су Циљеви одрживог развоја компатибилни са ЕУ преговарачким поглављима, очигледно је да је допринос остваривању глобалних циљева у потпуности компатибилан са процесом приступања Европској унији, којем Република Србија стреми.

*Табела: Веза приоритетних циљева Плана развоја општине Љубовија за период 2024-2030. са Циљевима одрживог развоја (Агенда 2030) и ЕУ преговарачким поглављима*

Приоритетни циљ ЈЛС	Веза са ЦОР	Преговарачка поглавља са ЕУ
<p><b>ПЦ1:</b> Успоставити подстицајне услове за повећање прихода пољопривредних газдинстава</p>	 <p><b>Циљ 2:</b> Окончати глад, постићи безбедност хране и побољшану исхрану и промовисати одрживу пољопривреду  <b>2.3:</b> До 2030. удвостручити пољопривредну продуктивност и приходе малих произвођача хране, а посебно жена, аутохтоних народа, породичних пољопривредних произвођача, сточара и рибара, кроз безбедан и једнак приступ земљишту, другим производним ресурсима и подацима, сазнањима, финансијским услугама, тржиштима и могућностима за остваривање додатне вредности, односно за запошљавање ван пољопривреде;  <b>2.4:</b> До 2030. обезбедити одрживе системе за производњу хране и применити отпорне пољопривредне праксе за повећање продуктивности и производње, које помажу у одржавању екосистема, које јачају капацитет за прилагођавање климатским променама, екстремним временским условима, сушама, поплавама и осталим катастрофама, и које прогресивно побољшавају квалитет земљишта и тла;</p>	<p><b>Поглавље 11.</b> Пољопривреда и рурални развој</p>
<p><b>ПЦ2:</b> Успоставити повољно пословно окружење за нове инвестиције и запошљавање</p>	 <p><b>Циљ 9.</b> Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације  <b>9.1.</b> Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на јефтином и једнаком приступу за све  <b>9.4.</b> До 2031. унапредити инфраструктуру и прилагодити индустрије како би постале одрживе, уз већу ефикасност у коришћењу ресурса и већим усвајањем чистих и еколошки исправних технологија и индустријских процеса, при чему ће све земље предузети активности у складу са својим одговарајућим капацитетима</p>	<p><b>Поглавље 20:</b> Предузетништво и индустријска политика</p>
<p><b>ПЦ3:</b> Унапредити услове за развој туризма и повећање прихода од туризма</p>	 <p><b>Циљ 8:</b> Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све  <b>8.9:</b> До 2030. осмислити и применити</p>	<p><b>Поглавље 20</b> Предузетништво и индустријска политика</p>

Приоритетни циљ ЈЛС	Веза са ЦОР	Преговарачка поглавља са ЕУ
	<p>политике за промовисање одрживог туризма који ствара радна места и промовише локалну културу и производе</p>  <p><b>Циљ 12.</b> Обезбедити одрживе обрасце потрошње и производње <b>12.6.</b> Развијати и примењивати алате за праћење утицаја одрживог развоја на одрживи туризам који ствара радна места и промовише локалну културу и производе</p>	
<p><b>ПЦ4:</b> Успоставити систем за пречишћавање отпадних вода</p>	 <p><b>Циљ 6:</b> Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитарне услове за све. <b>6.3</b> До краја 2031. унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати расипање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непрочишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу.</p>  <p><b>Циљ 11.</b> Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим <b>11.3</b> До 2030. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама <b>11.а</b> Подржати позитивне економске, социјалне и еколошке везе између урбаних, периферних и руралних области оснаживањем националног и регионалног развојног планирања</p>	<p><b>Поглавље 27:</b> Животна средина и климатске промене; <b>27.4</b> Управљање водама</p>
<p><b>ПЦ5:</b> Успоставити заокружен систем управљања отпадом</p>	 <p><b>Циљ 11:</b> Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим <b>11.6:</b> До 2030. смањити негативан утицај градова на животну средину мерен по глави становника, са посебном пажњом на квалитет ваздуха и управљање отпадом на општинском и другим нивоима</p>  <p><b>Циљ 12.</b> Обезбедити одрживе обрасце потрошње и производње <b>12.4:</b> До 2030. постићи еколошки исправно управљање хемикалијама и свим врстама отпада током читавог њиховог употребног циклуса, у складу са договореним међународним оквирима, и значајно смањити њихово испуштање у ваздух, воду и земљиште како би се што више умањили њихови негативни утицаји на здравље људи и животну средину <b>12.5:</b> До 2030. значајно смањити производњу отпада кроз превенцију, редукацију, рециклирање и поновно коришћење</p>	<p><b>Поглавље 27:</b> Животна средина и климатске промене;</p>
<p><b>ПЦ6:</b> Унапредити енергетску ефикасност у јавним и приватним</p>	 <p><b>Циљ 7.</b> Доступна и обновљива енергија <b>7.2</b> До 2031. значајно повећати удео обновљиве енергије у глобалном енергетском миксу. <b>7.3</b> До 2031. удвостручити глобалну стопу</p>	<p><b>Поглавље 15</b> Енергетика</p>

Приоритетни циљ ЈЛС	Веза са ЦОР	Преговарачка поглавља са ЕУ
објектима	<p>побољшања енергетске ефикасности.</p> <div data-bbox="462 304 597 436">  </div> <p><b>Циљ 11.</b> Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим  <b>11.3</b> До 2031. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама</p> <div data-bbox="462 514 597 646">  </div> <p><b>Циљ 12.</b> Обезбедити одрживе обрасце потрошње и производње  <b>12.2.</b> До 2031. постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса</p>	
<b>ПЦ7:</b> Унапредити планирање, уређење и паметно управљање простором	<div data-bbox="462 651 597 783">  </div> <p><b>Циљ 11:</b> Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, прилагодљивим и одрживим  <b>11.3</b> До 2030. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама.  <b>11.7</b> До 2030. омогућити универзални приступ безбедним, инклузивним приступачним зеленим и јавним површинама, посебно за жене и децу, старија лица и особе са инвалидитетом.  <b>11.6</b> До 2020. значајно повећати број градова и људских насеља који усвајају и примењују интегрисане политике и планове усмерене ка инклузији, ефикасности ресурса, ублажавања и прилагођавања климатским променама, отпорности на елементарне непогоде. Такође развити и применити, у складу са Сендаи оквиром за смањење ризика од будућих катастрофа 2015–2030, холистичко управљање ризицима од елементарних непогода на свим нивоима.</p>	<b>Поглавље 27:</b> Животна средина и климатске промене;
<b>ПЦ8:</b> Унапредити квалитет саобраћајне инфраструктуре и повећати безбедност у саобраћају	<div data-bbox="462 1260 597 1392">  </div> <p><b>Циљ 11.</b> Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим  <b>11.2</b> До 2031. обезбедити приступ сигурним, приуштивим, доступним и одрживим транспортним системима за све, побољшати безбедност на путевима, пре свега проширењем јавног превоза, с посебном пажњом на потребе оних у стањима рањивости, жена, деце, особа са инвалидитетом и старијих лица  <b>11.3</b> До 2031. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама</p>	<b>Поглавље 14:</b> Транспортна политика
<b>ПЦ9:</b> Обезбедити континуирано снабдевање домаћинства и привреде довољном количином воде за пиће	<div data-bbox="462 1659 597 1791">  </div> <p><b>Циљ 6:</b> Успоставити санитарне услове и приступ пијаћој води за све  <b>Потциљ 6.3:</b> До краја 2030 унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати расипање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материјала, преполовити удео непочишћених вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на</p>	<b>Поглавље 27:</b> Животна средина и климатске промене; <b>27.4</b> Управљање водама

Приоритетни циљ ЈЛС	Вежа са ЦОР	Преговарачка поглавља са ЕУ
	глобалном нивоу	
ПЦ10: Повећати доступност и квалитет услуга социјалне заштите	 <p><b>Циљ 1:</b> Окончати сиромаштво свуда и у свим облицима.</p> <p><b>1.3:</b> Применити одговарајуће националне системе социјалне заштите и мере за све, укључујући и најугроженије, и до краја 2030. обухватити значајан број сиромашних и рањивих.</p>	Поглавље 19 – Социјална политика и запошљавање
ПЦ11: Повећати обухват деце предшколским васпитањем и образовањем	 <p><b>Циљ 4.</b> Обезбедити инклузивно и праведно квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења за све</p> <p><b>4.2:</b> До 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање.</p>	Поглавље 26 – Образовање и култура
ПЦ12: Превенирати насиље и повећати безбедност деце и ученика у установама образовању	 <p><b>Циљ 4.</b> Обезбедити инклузивно и праведно квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења за све</p> <p><b>4.2:</b> До 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање.</p>	Поглавље 26 – Образовање и култура
ПЦ13: Прилагодити капацитете у спорту потребама грађана	 <p><b>Циљ 9:</b> Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације</p> <p><b>9.1</b> Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на јефтиним и једнаком приступу за све.</p>	
	 <p><b>Циљ 11:</b> Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим</p> <p><b>11.7</b> До 2031. омогућити универзални приступ безбедним, инклузивним и приступачним зеленим и јавним површинама, посебно за жене и децу, старија лица и особе са инвалидитетом</p>	
ПЦ14: Унапредити понуду у области културе	 <p><b>Циљ 4:</b> Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности за целоживотно учење.</p> <p><b>4.7:</b> До краја 2030 обезбедити да сви ученици/це стекну знања и вештине потребне да се унапреди одрживи развој, између осталог и путем едукације за одрживи развој, одрживе стилове живота, људска права, родну равноправност, као и за промовисање културе мира и ненасиља, припадности глобалној заједници и поштовања културне разноликости и доприноса културе одрживом развоју</p>	Поглавље 26 – Образовање и култура
ПЦ15: Допринети повећању доступности услуга здравствене заштите	 <p><b>Циљ 3.</b> Обезбедити здрав живот и промовисати благостање за све људе свих генерација</p> <p><b>3.7</b> До 2031. обезбедити универзални</p>	Поглавље 28 – Заштита потрошача и заштита здравља



Приоритетни циљ ЈЛС	Вежа са ЦОР	Преговарачка поглавља са ЕУ
	<p>приступ услугама које се односе на полну и репродуктивну здравствену заштиту укључујући планирање породице, информисање и образовање, као и интеграцију репродуктивног здравља у националне стратегије и програме</p> <p><b>3.8</b> Постићи универзални обухват здравственом заштитом, укључујући заштиту од финансијског ризика, доступност квалитетних основних здравствених услуга и доступност безбедних, делотворних, квалитетних и јефтиних основних лекова и вакцина за све.</p>	
<p><b>ПЦ16:</b> Унапредити информисање грађана и повећати њихово учешћа у процесима планирања и доношења одлука</p>	<p> <b>Циљ 9.</b> Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације</p> <p><b>9.с</b> Значајно повећати приступ информационим и комуникационим технологијама и уложити напоре да се обезбеди универзалан и приуштив приступ интернету у најмање развијеним земљама до 2031</p> <p> <b>Циљ 11.</b> Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим</p>	<p><b>Поглавље 10 –</b> Информационо друштво и медији</p>
<p><b>ПЦ17:</b> Унапредити квалитет услуга локалне самоуправе</p>	<p> <b>Циљ 5.</b> Постићи родну равноправност и оснаживати све жене и девојчице</p> <p><b>5.5</b> Обезбедити да жене у потпуности и ефективно учествују и имају једнаке могућности за руковођење на свим нивоима доношења одлука у политичком, привредном и јавном животу</p> <p> <b>Циљ 9.</b> Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације</p> <p><b>9.с</b> Значајно повећати приступ информационим и комуникационим технологијама и уложити напоре да се обезбеди универзалан и приуштив приступ интернету у најмање развијеним земљама до 2031</p> <p> <b>Циљ 11.</b> Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим</p> <p> <b>Циљ 16.</b> Промовисати мирољубива и инклузивна друштва за одрживи развој, обезбедити приступ правди за све, и изградити делотворне, одговорне и инклузивне институције на свим нивоима</p> <p><b>16.6.</b> Развити делотворне, одговорне и транспарентне институције на свим нивоима</p>	<p><b>Поглавље 10 –</b> Информационо друштво и медији</p>





# Спровођење, праћење спровођења и извештавање о напретку у остваривању приоритетних циљева развоја

## Институционални оквир за спровођење Плана развоја

Општина Љубовија ће кроз дефинисан механизам улога и одговорности, вршити праћење спровођења и реализације усвојеног Плана развоја општине, а о резултатима овог процеса биће припремани посебни извештаји. Одговорност за реализацију и спровођење мера и достизање постављених индикатора има **Општинска управа, тј. надлежна одељења**.

Општина ће у сам процес спровођења усвојеног Плана развоја, укључити и друге актере како са локалног, тако и окружног, регионалног и националног нивоа из јавног, приватног и цивилног сектора.

Наведени процес састоји се од три следљиве активности, а то су: праћење; вредновање; и извештавање.

Одговорна тела за спровођење наведених активности су:

- Општинско веће; и
- Општинска управа.
- Координационо тело за праћење спровођења Плана развоја општине Љубовија за период 2024-2030. године.

**Координационо тело за праћење спровођења Плана развоја општине Љубовија** решењем ће именовати председник општине Љубовија, а чиниће је представници Општинске управе, јавних предузећа, институција и установа. Координационо тело за спровођење Плана развоја састајаће се на сваких шест месеци, уз могућност и чешћег састајања, а према одлуци председника општине.

Наведена структура врши праћење остваривања приоритетних циљева по учинцима, њихова одступања (уколико постоје), доноси одлуке за превазилажење насталих одступања, изазова и проблема када је реч о постизању учинака.

У овом Плану развоја постављени су показатељи учинка за сваки од приоритетних циљева, са базним и циљним вредностима и наведеним изворима верификације. Индикатори на нивоу мера, са базним и циљним вредностима, као и изворима верификације, биће утврђени приликом израде средњорочних планова.

## Праћење спровођења Плана развоја

Праћење (мониторинг) реализације мера дефинисаних Планом развоја је систем прикупљања и обраде података у вези са реализацијом појединих активности у оквиру сваке мере. Сврха прикупљања и обраде података је упоређивање постигнутих резултата у оквиру сваке од мера, у односу на планиране резултате. Праћење се врши континуирано, а за то се користе дефинисани обрасци и базе података које је потребно ажурирати у складу са доступним подацима званичне статистике (секундарни подаци). Поред секундарних података из званичне статистике, прикупљаће се и примарни подаци, а одговорност за наведену активност имају руководиоци одељења Општинске управе, у складу са надлежностима за конкретне податке. Прикупљени подаци се уносе у претходно припремљене обрасце(базе), а одељења самостално могу одлучити о начину прикупљања података (интервју, упитник, анкета и сл).

Посебно је значајно водити рачуна о јасном дефинисању улога и одговорности у делу прикупљања података, где ће овај посао бити дефинисан као системска активност, а не као једнократни задатак.

## Извештавање о спровођењу Плана развоја

Извештавање је активност која се спроводи након завршетка активности прикупљања података, а подразумева припрему шестомесечног и годишњег извештаја о спровођењу Плана развоја општине Љубовија, у оквиру поступка прописаном за израду извештаја о спровођењу средњорочног плана.

Општина Љубовија, као обвезник средњорочног планирања, у обавези је да прати и анализира напредак у остварењу циљева из средњорочног плана и резултате спроведених мера и активности (на основу остварених вредности показатеља учинка и утрошених средстава). Годишњи извештај о спровођењу плана развоја општине Љубовија припрема се у поступку прописаном за израду извештаја о спровођењу средњорочног плана. Другим речима, на основу претходно споменуте анализе обвезници средњорочног планирања до 15. марта текуће године израђују *Годишњи извештај о спровођењу средњорочног плана и Годишњи извештај о учинку програмског буџета* за претходну фискалну годину.

Истеком сваке треће календарске године од доношења Плана развоја, **Општинско веће општине Љубовија** утврђује *предлог Извештаја о учинцима спровођења Плана развоја*, који подноси на усвајање Скупштини општине Љубовија, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока.

*Годишњи извештај о спровођењу Плана развоја општине Љубовија и Извештај о учинцима спровођења Плана развоја*, се објављује на интернет страници општине, најкасније 15 дана од дана усвајања.

Након усвајања извештаја о учинцима, Општинско веће и Скупштина општине Љубовија могу утврдити потребу спровођења ревизије Плана развоја, на основу чега се приступа изради предлога измена и допуна плана развоја. План развоја мења се и допуњује у процедури прописаној за његово усвајање.

## Процена оквирних финансијских средстава за спровођење Плана развоја

Процена оквирних финансијских средстава за спровођење Плана развоја дата је у самом Плану развоја – за сваку од утврђених мера оквирно је дато колико ће мера коштати и који су могући извори финансирања.

Трошкови за појединачне мере су одређени на основу претходног искуства коштања истих или сличних мера, анализе тржишта и знања запослених у локалној администрацији, као и на основу информација садржаних у планској и пројектно-техничкој документацији (код капиталних пројеката код којих је ова врста документације урађена).

## Прилози

Прилог 1: Процес израде Плана развоја општине Љубовија за период 2024-2030.

Прилог 2: Анализа постојећег стања развоја у општини Љубовија

Прилог 3: Извештај о спроведеном консултативном процесу